

ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет гуманітарних технологій

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЧЕСЬКА МОВА»
для підготовки здобувачів освітнього ступеня бакалавра
усіх спеціальностей та освітніх програм

Черкаси 2022

УДК 811.162.3(075.8)

П 92

Упорядники: Пчелінцева О.Е., д. філол. наук, доц., Тітікало С.І., викладач, Володарська Т.С., викладач

Рецензент: Сидоренко Л.М., канд. філол. наук, доцент

П 92

Навчально-методичний посібник з навчальної дисципліни «Чеська мова» для підготовки здобувачів освітнього ступеня бакалавра усіх спеціальностей та освітніх програм [Електронний ресурс] / [Упоряд. : Пчелінцева О.Е., Тітікало С.І., Володарська Т.С.] ; М-во освіти і науки України, Черкас. держ. технол. ун-т. – Черкаси : ЧДТУ, 2022. – 53 с. – Назва з титульного екрана.

Викладено навчальні матеріали, відомості, глосарій та практичні завдання до навчальних занять з дисципліни «Чеська мова».

Для студентів усіх спеціальностей та освітніх програм

УДК 811.162.3(075.8)

В авторській редакції.

Виробничо-практичне
електронне видання
мережного використання

ЗМІСТ

ТЕМА 1. Чеський алфавіт. Читання.

ТЕМА 2. Я та моя сім`я. Родинні стосунки. Опис зовнішності

ТЕМА 3. Помешкання

ТЕМА 4. Місто. Прогулянка Прагою.

ТЕМА 5. Навчання. Університет. Карлів університет.

ТЕМА 6. Мій день. Розпорядок дня.

ТЕМА 7. Харчування.

ТЕМА 8. Супермаркет.

ТЕМА 9. Пори року. Погода.

ТЕМА 10. Свята. Різдво. Новий рік. Великдень.

ТЕМА 11. Подорожі. Туризм.

ТЕМА 12. Чеська культура. Кіно. Театр. Музика.

ТЕМА 13. Спорт.

ТЕМА 14. Система охорони здоров`я. Медичне страхування.

ТЕМА 15. Засоби масової комунікації.

ПОВТОРЕННЯ ПРОЙДЕНОГО МАТЕРІАЛУ

ТЕКСТИ ДЛЯ ЧИТАННЯ ТА ПЕРЕКЛАДУ

ЗАПИТАННЯ НА ЗАЛІК

ТЕСТОВЕ ЗАВДАННЯ

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ТЕМА 1. Чеський алфавіт. Читання.

Фонетика: Голосні. Дифтонги. Приголосні.
Складотворчі приголосні.

Приголосні, близькі за вимовою в українській та чеській мовах.

У чеській мові 25 приголосних звуків. Багато приголосних за своїм утворенням і вимовою близькі до відповідних приголосних української мови. До таких приголосних належать: **p, b, v, f, m, n, r, s, z, c, d, t, k, ch, g, j.**

Незначні відмінності у вимові спостерігаються між чеськими приголосними **n, t, d** і українськими **н, т, д**. Якщо в українській мові вказані приголосні є зубними, то в чеській мові вони альвеолярні. Під час артикуляції кінчик язика більше відсунутий назад (особливо при вимові **n, d**).

Як і в українській мові, дзвінки приголосні у чеській мові стають глухими у кінці слів і в середині слів перед глухими приголосними та стають дзвінками перед дзвінками приголосними.

Система голосних

У звуковій системі літературної чеської мови є п'ять голосних звуків, які можуть бути короткими і довгими:

короткі: [a], [o], [u], [e], [i],

довгі: [ā], [ō], [ū], [ē], [ī].

Короткі голосні у чеській мові за своїм утворенням та вимовою близькі до відповідних голосних в українській мові, хоча і не повністю збігаються з ними. Короткі голосні у чеській мові коротше, ніж відповідні українські наголошені голосні, але дещо довші за ненаголошені короткі голосні. Довгі голосні у чеській мові близькі до наголошених голосних української мови.

Наголос

У чеській мові наголос постійний. Він падає на перший склад слова. Наголос в чеській мові, як і в українській, експіраторний, тобто видихальний, але значно слабший за український. На відміну від української мови, ненаголошені і наголошені голосні в чеській мові вимовляються однаково чітко, тобто голосні, що знаходяться під наголосом, не подовжуються, а ненаголошені голосні не піддаються редукції.

Довжина голосних звуків

Знак "чарка" (čárka) над буквою означає довжину голосних - вони читаються майже як українські голосні під наголосом. В одному слові можуть бути 2 і більше довгих голосних (á, é, í, ó, ú/ů, ý) - чи лише короткі голосні звуки (a, e, i, o, u, y).

Букви "i/y" вимовляються однаково - як українське "і", але без пом'якшення приголосних. Є єдина різниця - "i" пом'якшує букви "d, t, n" [ді, ті, ні]. Букви "d, t, n" у складах "dy, ty, ny" читаються твердо - [д, т, н].

Слід розрізнявати й правильно читати:

білий = **bílý** (2 довгі голосні звуки)

(чоловіки) були = **byli** (2 короткі голосні звуки)

(жінки) були = **byly** (2 короткі голосні звуки - звучить саме як "byli")

тикати (звертатися на "ти") = **tykat si** ("t" звучить як в українській, "y" звучить як укр. "і", короткі голосні звуки)

тікати (про годинник) = **tíkat** ("ti" звучить як українське "ті", короткі голосні звуки)

тікати (утікати) = **utíkat** ("tí" звучить як українське "ті" під наголосом)

Практичні завдання

- 1. Прочитайте односкладові слова. Голосні вимовляйте коротко і чітко:**
pas, sad, dar, Jan, tam; bok, nos, rok, kov, strom, sor; dub, buk, zub, sud, kus; jed, jev, jen, ser.
- 2. Прочитайте двоскладові слова, дотримуючись правильного наголосу і вимови:**
matka, mapa, voda, koza, ruka, ruda, cena, cesta, maso, sako, jaro, okno, sukno, Rusko.
- 3. Прочитайте наступні словосполучення:**
tato mapa, tato karta, tato nota, tato forma, tato cena, tato cesta, toto maso, toto sako, toto patro, toto okno, toto sukno; jedna bota, jedna ruka, jedna strana, jedna cesta; jedno oko, jedno ucho, jedno patro.
- 4. Прочитайте речення:**
Jana je doma. – Dana je v parku. – Marta je u bratra. – To je Jan Toman. – To je doktor Sova. – To je moje matka.
- 5. Виділені слова в реченні замініть словами, що стоять в дужках:**
Ivan je doma. (Prokop, Standa, Jenda)
Radka je sama. (Marta, Dana, Zuzka)
To je moje mapa. (guma, sako, bota)
- 6. Прочитайте питання і відповіді. Зверніть увагу на правильну інтонацію:**
Kdo je to? To je Ivan. - Kdo je to? To je Jana. - Kdo je to? To je matka. -
Co je to? To je voda. - Co je to? To je maso. - Je tam Ivan? Ano, je. - Je tam Jarka? Ano, je. - Je tam Marta? Ano, je. - Chce Dana maso? Ano, chce. - Chce Zuzka ovoce? Ano, chce.

Словник

ано так	maso, -а п м`ясо
bota, -у f черевик	matka, -у f мама, мати
bratr, -а m брат	моје моя, моє
со је то? що це?	ovoce, -е п фрукти
дома вдома	park, -и m парк
guma, -у f гумка	sako, -а п піджак
chce (inf. chtít) (он, она) хоче	sama сама, одна
kdo je to? хто це?	tam там, туди
mapa, -у f карта	voda, -у f вода

ТЕМА 2. Я та моя сім'я. Родинні стосунки. Опис зовнішності.

Граматика: Дієслова **být, mít**.

Минулий час дієслів.

Питальні слова у чеській мові.

Порядок слів у реченні.

Форми теперішнього часу дієслова **být** бути

<i>Já</i>	<i>jsem doma</i>	<i>Я є вдома</i>
<i>Ty</i>	<i>jsi doma</i>	<i>Ти є вдома</i>
<i>On, ona, ono je</i>	<i>doma</i>	<i>Він, вона є вдома</i>
<i>My</i>	<i>jsme doma</i>	<i>Ми є вдома</i>
<i>Vy</i>	<i>jsste doma</i>	<i>Ви є вдома</i>
<i>Oni</i>	<i>jsou doma</i>	<i>Вони є вдома</i>

.

Форми теперішнього часу дієслова **být** вживаються в ролі дієслова-зв'язки. *Jsi Cech?* – Ти чех ?; *Jsem student* – Я студент; *Jste studenti?* – Ви Студенти?; *Můj bratr je dělník.* – Мій брат робочий.

Крім того, теперішній час дієслова **být** входить як допоміжне дієслово до складу форм минулого часу (1 і 2 особа однини і множини). Він складається з форм теперішнього часу дієслова **být** і дієприкметника минулого часу на -l смислового дієслова, наприклад:

<i>(Já) nesl, -a jsem</i>	<i>(my) nesli, -y jsme</i>
<i>(ty) nesl, -a jsi</i>	<i>(vy) nesli, -y jste</i>
<i>(on, ona, ono) nesl, -a, -o</i>	<i>(oni, ony, ona) nesli, -y, -a.</i>

Дієслова деяких класів у формі 3-ї особи мн. теперішнього часу мають закінчення -ou:

číst читати - čtou: *Studenti čtou noviny.*

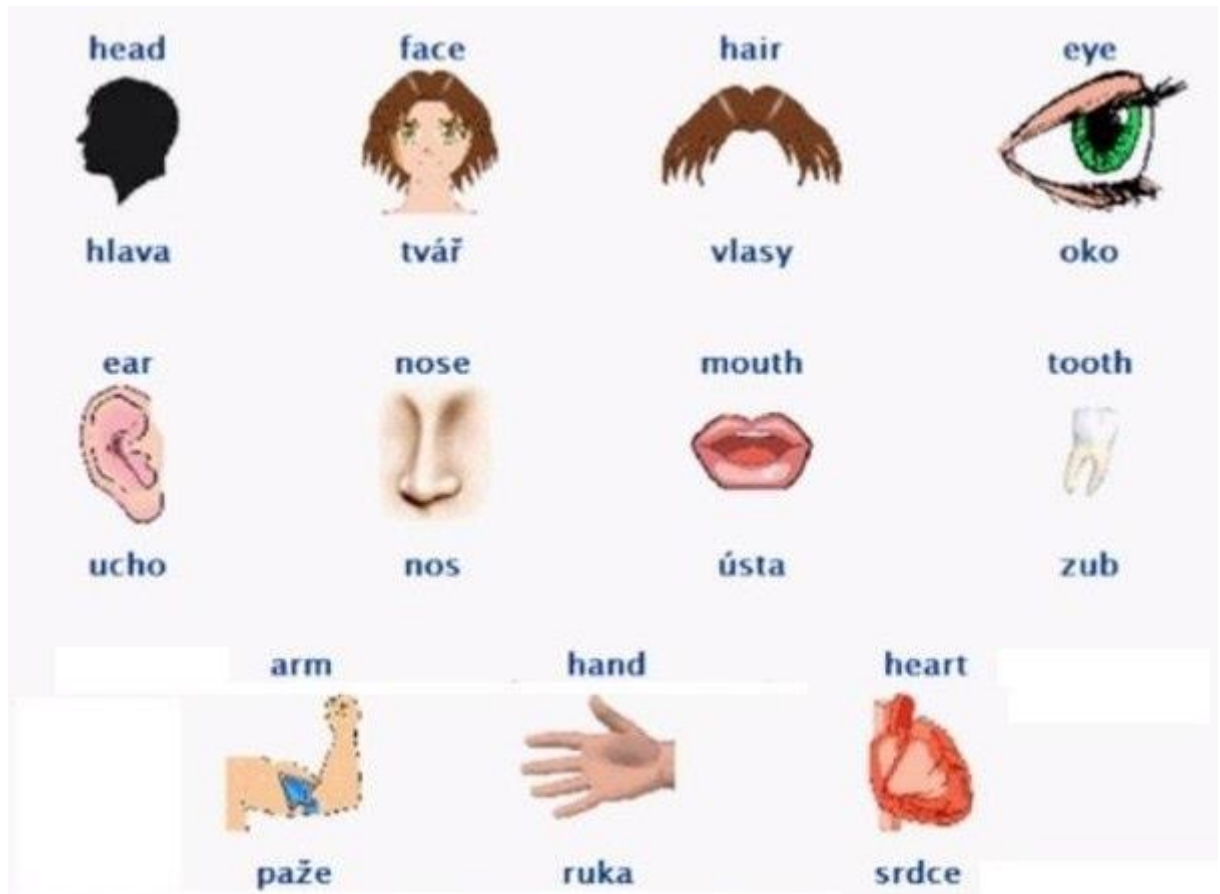
jet їхати - jedou: *Kam jedou sestry?*

jít йти - jdou: *Jitka a Jirka jdou do divadla.*

nést нести - nesou: *Co to děti nesou?*

vézt везти - vezou: *Co to vezou?*

Дієслово **mít** – *мати* вживається в чеській мові значно частіше, ніж в українській. Особові форми цього дієслова в більшості випадків відповідають українській конструкції *у мене є, у нього є* і т. д. 1-ша особа однини теперішнього часу цього дієслова – **mám**, 3-є особа однини – **má**. Подібні ж закінчення в 1-ій і 3-ій особі однини мають і деякі інші дієслова, наприклад **znát: znám** я знаю, **zná** він знає; **dát: dám** я дам, **dá** він дасть; **vstávat: vstávám** я встаю, **vstává** він встає.

Минулий час дієслів

У минулому часі треба **обов'язково вживати форму дієслова "бути" у 1 + 2 особи** - для всіх дієслів.

sloveso **byť** v minulém čase = дієслово **бути** у минулому часі

byl jsem, byla jsem = я був, я була

byl jsi, byla jsi (розм. byls, bylas) = ти був, ти була

byl, byla = він був, вона була

byli jsme, byly jsme = ми були (чоловіки, жінки)

byli jste, byly jste = ви були (чоловіки, жінки)

byli, byly = вони були (чоловіки, жінки)

sloveso **vidět** v minulém čase = дієслово **бачити** у минулому часі

viděl jsem, viděla jsem = я бачив, я бачила

viděl jsi, viděla jsi (розм. viděls, vidělas) = ти бачив, ти бачила

viděl, viděla = він бачив, вона бачила

viděli jsme, viděly jsme = ми бачили (чоловіки, жінки)

viděli jste, viděly jste = ви бачили (чоловіки, жінки)

viděli, viděly = вони бачили (чоловіки, жінки)

Практичні завдання

- 1. Замість крапок вставте відповідні форми дієслова *být* в теперішньому часі:**
Lenka ... na fakultě. – My ... dnes u tety. – Děti ... celý den v lese. – Já ... celé odpoledne doma. – Ty ... také doma? – Vy ... také doma? – Blanka s Mílou ... na louce. – Vy ... z biologické fakulty? – Ne, my ... z filozofické.
- 2. З наведених словосполучень складіть речення за таким зразком:**
koupit máslo. - Lenka koupila máslo.
zaplatit oběd. Milan ...; zavolat Lide. Karel ...; pracovat v lese. Chlapci ...; uvidět orla. Děti ...; poslat Míle dopis. Vláďa ... .
- 3. Прочитайте питання і відповіді. Зверніть увагу на правильну інтонацію:**
Kde jsi byl odpoledne? Odpoledne jsem byl na fakultě. – Kde jsi byl v poledne? V poledne jsem byl v jídelně. – Kde jsi byl odpoledne? Odpoledne jsem byl v lese. – Co jste tam dělali? Studovali jsme. – Co jste tam dělali? Učili jsme se. – Co jste tam dělali? Koupali jsme se. – S kým byl Ivan v divadle? S Lídou a s Lád'ou. – S kým byla Vlasta v kině? S Milanem a s Karlem. – S kým byl Jan na baletu? S Bělou a s Alenou.
- 4. Доповніть пропозиції формами дієслова:**
а) mít: mám, má
Jarka ... kabát. - Já ... kabát. - Pan Novák ... chatu. - ... pan Vodák vůz? - ... pro vás zprávu. - Marta ... moc práce.
б) dát: dám, dá
Marta vám ... kávu. - ... nám máma dort? - Já vám ... radu. On nám ... známku. - ... vám trochu tabáku. - Kdo nám ... trochu cukru?
- 5. Замініть в реченнях 3-ю особу 1-ою за зразком:**
Jana zná cestu. – I já znám cestu.
Jana zná cestu. – Ivan má kompas. – Marta mu dá dar. – Standa prodá chatu. – Ruda zná tu dámu. – Dana podá zprávu.

Словник

bratranec, -nce m двоюрідний брат	říkat говорити
dcera, -y f дочка	sejít se зустрітися
dost достатньо	sestřenice, -e f двоюрідна сестра
již, už вже	spěchat поспішати
lékařka, -y f лікар (жінка)	strýc, -e m дядько
v létě влітку	studovat вчитися
mluvit говорити	synovec, -e m племінник
narozeniny, -in pl день народження	školka, -y f дитячий садок
neteř, -e f племінниця	švagrová, -y f невістка
pracovat працювати	tchán, -a m тесть, свекор
právnícká fakulta, -y f юридичний факультет	tchyně, -ě f теща, свекруха
prázdniny, -in pl канікули	továrna, -y f фабрика
přát бажати	vdaná заміжня
příbuzný, -ého m родич	víš (inf. vědět) знаєш
rodíče pl батьки	vlastní власний
rodina, -y f сім`я	vůbec взагалі
rok, -u m рік	zábava, -y f розвага
	zahrada, -y f сад

POVAHA A VZHLED (ХАРАКТЕР І ЗОВНІШНІЙ ВИГЛЯД)

blond	rod mužský, rod ženský, rod
brýle	střední
člověk	silný
dítě (S)	smutný
hloupý	soused
hodný	šedivý
chytrý	štíhlý
když	tlustý
knír	uvnitř
kočka	veselý
krásný	vlasý
který	vypadat – vypadám, vypadáš
líný	vysoký
milý	zeptat se – zeptám se, zeptáš se
oči	zlý
pes	znamenat – znamená
plnoštíhlý	dobry – lepší – nejlepší
pracovitý	malý – menší – nejmenší
problém	špatný – horší – nejhorší
protivný	velký – větší – největší

Фрази для спілкування

Dobré ráno! [Добрэ рано!]
Dobrý den! [Добри дэн!]
Jak se máte/ máte? [Як сэ матэ/маш?]
Děkuji, dobře [Дьекуи, добрже]
Jmenuji se... [Ймэнуи сэ...]
Na shledanou! [На схлэданоу!]

Хто/що — Kdo/co [Гдо/цо]
Який — Jaký [Яки]
Де/куди — Kde/kam [Гдэ/кам]
Як/скільки — Jak/kolik [Як/колик]
Як довго / коли? — Jak dlouho / kdy? [Як длоуго / гды]
Чому? — Proč? [Проч?]

ТЕМА 3. Помешкання.

Граматика: Поділ дієслів на класи.

Відмінювання дієслів у теперішньому часі.

Зразок **dělat, pracovat**

Прийменники **u, mezi, kolem, na, pod, nad, před, přes, vedle**

Відмінювання дієслів (тип *pracovat, žít*) в теперішньому часі

Osoba	Cislo jednotne	Os. konc.	Cislo mnozne	Os. kone.
1.	pracuji zijí	-i	pracujeme zijeme	-eme
2.	pracujes zijes	-es	pracujete zijete	-ete
3.	pracuje zije	-e	pracují zijí	-i

За зразком дієслів *pracovat – pracuji* відмінюються всі дієслова, які в інфінітиві (і в формі дієприкметників минулого часу на -l) мають суфікс -ova-, а в формах теперішнього часу – суфікс -uj- з закінченнями -i, -s, -e, -eme, -ete, -i: *kupovat (kupoval) – kupuji, milovat (miloval) – miluji, dekovat (dekoval) – dekuji, jmenovat se (jmenoval se) – jmenuje se, pozdravovat (pozdravoval) – pozdravuji, telefonovat (telefonoval) – telefonuji*.

Це численний і продуктивний клас дієслів, який постійно поповнюється. Дієслова іншомовного походження утворюються, як правило, за допомогою суфікса **-ova-**: *informovat, telegrafovat, diskutovat*.

За зразком дієслів цього класу відмінюється також невелика група непродуктивних дієслів типу *žít – zijí*, основа минулого часу яких дорівнює кореню на голосний (zi-t, zi-l), а основа теперішнього часу – корені плюс -j-. Порівняйте:

pít (pil) – pijí, mýt (myl) – myjí, hrát (hrál) – hrají, rýt (ryl) – ryjí, prát (prál) – prejí, smát se (smál se) – smejí se, zrát (zrál) – zraje (obíli), tát (tal) – táje (sníh), bíť (bil) – bíje.

Примітка. У розмовній мові у формі 1-ї особи однини дієслів цього класу вживається закінчення **-u**: *pracuju, kuruju, ziju, riju*.

Примітки до правопису: 1. У 1-й особі однини теперішнього часу дієслова типу *pracovat, žít* мають закінчення -i коротке, а в 3-ій особі множини – закінчення -i довге.

2. Дієслова типу *žít*, що мають в формі інфінітива довгий кореневий голосний, скорочують його у формах теперішнього (часто і минулого) часу: *žít-zijí, bíť-bíje, bíl, mýt-myjí, myl*, але: *hrát-hrají, hrál*.

3. Відмінювання дієслів *prosit, umět, dělat* в теперішньому часі
Усі дієслова з суфіксом інфінітива -i, -e (-ě) (*prosit, umět*) і велика частина трискладових і складних дієслів з суфіксом інфінітива -a (*dělat*) мають в теперішньому часі такий тип відмінювання:

Osoba	Číslo jednotné	Číslo množné
1.	prosím, dělám	prosíme, děláme
2.	prosíš, děláš	prosíte, děláte
3.	prosí, dělá	prosí, dělají

За зразком дієслів типу *prosit* відмінюються всі дієслова, які мають в інфінітиві суфікс -i: *chodit – chodím, nosit – nosím, myslit – myslím, jezdit – jezdím, vodit – vodím, končit – končím, učit se – učím se*. У 3-й особі однини й множини форми теперішнього часу цих дієслів закінчуються на голосний основи -í.

Практичні завдання

1. Розкрийте дужки, поставте дієслова в відповідну форму:

Jsem studentka, (studovat) na univerzitě. - Moje sestra (studovat) na vysoké škole ekonomické. - Studenti naší skupiny (studovat) velmi dobře.

Otec (pracovat) v závodě. - Dědeček už (nepracovat), je starý. - Kde (pracovat) pan Skála? Pan Skála a jeho syn (pracovat) v závodě na automobily.

Zdena (milovat) Prahu. - Já (milovat) Moskvu.

(Děkovat – 1-a osoba однини) své kamarádce za novou knihu. - (Děkovat – 1-a osoba множини) vám za pomoc. - Studenti (děkovat) profesorce za zajímavou přednášku.

Jak se jmenuješ? (Jmenovat se) Mirek. - Sestry (se jmenovat) Jana a Marta.

Moji rodiče (žít) na venkově. - Jak dlouho (žít) v Praze? V Praze (žít) měsíc. - Kde (žít) váš bratr? Můj bratr (žít) s rodinou v Rize.

Co to (pít)? (Pít) čaj. - Proč (nepít) černou kávu? - Moje dcera (nepít) mléko.

Co to (šít)? Věra si (šít) nové šaty.

Děti si (hrát) na zahradě. - Často (hrát) na piano. - Otec a syn (hrát) šachy.

2. Замість крапок вставте пропущені прийменники v, na i do:

Žiji ... Praze. - Moje kamarádka studuje ... univerzitě. - Bratr studuje ... vysoké škole ekonomické. Naše babička žije ... venkově. - Otec pracuje ... závodě. - Aktovka leží ... stole. - Bydlím ... novém domě. - Žijeme ...

Brně. - Sestry pracují ... velké továrně. - Děti chodí ... školy. - Bydlím s rodinou ... Ukrajině. - Večer půjdeme se sestrou ... kina. - Moje matka je lékařkou ... poliklinice. - Synovec chodí do školky.

3. *Rozkryjте дужки, поставте дієслова в відповідну особу:*

Co (dělat) dnes večer? - Nic (nedělat), a proto mám volný čas. - Co (studovat) němečtí studenti v Praze? - Tyto hračky (dělat) děti samy. Profesori a docenti (konat) přednášky. - Kdy (skládat) studenti zkoušky? - Zkoušku z češtiny (dělat) každý semestr. - Kde (obědvat)? Jak se (učit) vaše sestra? - Do které třídy (chodit) váš bratr? - Každý večer (chodit) na procházku po městě. - Já (skončit) tu práci zítra večer. - Přednášky (začínat) v devět hodin, (končit) ve tři. - Studenti (sedět) ve velké posluchárně. - Před studenty (ležet) na stole učebnice češtiny. - Učitel (mluvit), žáci (mlčet) a (poslouchat). - Na každou hodinu (přinášet) profesor mapu. - (Večeřet) obyčejně v osm hodin. - Děti (běžet) přes pole. - Studujeme první rok a doposud (neumět) dobře česky.

СЛОВНИК

barevný кольоровий	nábytek, -tku m меблі
čtvrť, -ti f район міста	poční stolek, -lku m тумбочка
dveře, -í pl двери	obraz, -u m картина
dřez, -u m мийка	obývací pokoj, -e m житлова
gauč, -e m тахта	кімната
hračka, -y f іграшка	panelový věžák, -u m панельный
chodba, -y f коридор	будинок
keř, -e m кущ	patro, -a n поверх
klid, -u m спокій	patřit належати
koberec, -rce m килим	pěkný гарний
koupelna, -y f ванна кімната	plynový sporák, -u m газова плита
kuchyň, -ě f кухня	podlaha, -y f підлога
květiny, -in pl квіти	poschodí, -í n поверх
lednička, -y f холодильник	prádelna, -y f пральня
ložnice, -e f спальня	předsíň, -ě / передня
lustr, -u m люстра	příslušenství, -í n зручності в

квартирі	ústřední topení, -í n центральне
roh, -u m кут	опалення
rušný шумний	vedle поруч
sídlíště, -ě n житловий район	vejít вийти
skříň, -ě f шафа; s. ve zdi стінна	věšák, -u m вішалка
шафа	veškerý всякий, різний
spíž, -e f стінна шафа/комора для	většina, -y f більшість
продуктів	většinou в більшості
stačí (inf. stačit) досить, достатньо	vodovod, -u m водопровід
stejně однаково, також	vypadat виглядати
strom, -u m дерево	vystoupit вийти
strop, -u m стеля	výtah, -u m ліфт
střed města центр міста	vzdálený віддалений
suterén, -u m напівпідвальний	záclona, -y f занавіска, штора
поверх	záchod, -u m туалет
šatník, -u m платтяна шафа	zrcadlo, -a n дзеркало
ticho, -a n тиша	

Фрази для спілкування

Ráno [Рано]
Odpoledne [Одполэднэ]
Večer [Вэчер]
Noc [Ноц]
Dnes [Днэс]
Včera [Вчэра]
Zítرا [Зитра]
Mluvíte anglicky (německy?) [Млувите англицки (немецки)?]
Nerozumím [Нэ розумим]
Řekněte to ještě jednou, prosím [Ржэкньетэ то иштъе едноу просим]
Děkuji [Дьекуи]
Пожалуйста — Prosím [Просим]

ТЕМА 4. Місто. Прогулянка Прагою.

Граматика: Відмінювання дієслів у теперішньому часі.

Зразок **platit, myslet, rozumět**

Модальні дієслова.

Прийменники **s, z, kromě**, *mimo*

У чеській мові є чотири головні модальні дієслова. Це дієслова:

chtít - хотіти

moci - могли

muset - бути належним мусити

smět - сміти (мати дозвіл)

Chci si koupit knihu. - Я хочу купити книгу.

Můžeme začít hodinu dřív. - Ми можемо почати заняття раніше.

Musíte udělat domácí úkol. - Ви повинні зробити домашнє завдання.

Nesmí za volant. - Їм не можна за кермо.

Порядок слів у реченні наступний:

Модальне дієслово у відмінюванні + смислове дієслово в інфінітиві

Є ще дієслова, які дозволяють виразити нам *дозвіл, можливість, необхідність, повинність, вміння* і так далі:

umět - вміти

Umí opravovat kola. - Він вміє лагодити велосипеди.

hodlat - мати намір

Hodlám pracovat jako zdravotní sestra. - Я збираюся працювати медсестрою.

troufat si - наважитися

Мос **si troufáš!** - Ти занадто багато собі дозволяєш!

toužit - мріяти

Po čm ženy **touží?** - Про що мріють жінки?

dovolit (si) - дозволити собі

Můžete **si to dovolit?** - Ви можете собі це дозволити?

přát si – бажати

Přejí si mít dítě. - Вони хочуть мати дитину.

І ще одне дієслово, яке іноді поводить ся як модальне. Це дієслово **mít**. Часто воно вживається в значенні «бути належним», «слід було б».

Mají být doma. - Вони повинні бути вдома. Їм слід було б бути вдома.

Обидва прийменники: **kromě i mimo** перекладаються як "крім", проте при їх вживанні слід пам'ятати, що **mimo** потребує знахідного відмінка, а прийменник **kromě** – у родовому. За змістом прийменники практично не відрізняються.

Вживання kromě:

kromě мене - крім мене

kromě policistov - крім поліцейських

kromě мого bratra – крім мого брата

kromě того, Petro umí anglicky. - Крім того, Петро знає англійську.

Вживання mimo

mimo працю! - Не працює! (напис - наприклад, на непрацюючому ескалаторі)

mimo розуміння - поза розумінням

mimo hru - поза грою

Politika Kremlu je mimo моє почуття. - Політика Кремля мені абсолютно незрозуміла (досл.: Політика кремля поза моїм розумінням.)

Прийменник **mimo** може означати "поза досяжністю чогось, за межами чогось":

V tu dobu som bol mimo Prahu. - На той час я був не в Празі (тобто не був у Празі)

To je mimo moji kompetenci. - Це поза моєю компетенцією.

У футбольній термінології словосполучення **mimo hru** означає положення "поза грою".

Сленг: Jsem úplně mimo. - Я взагалі нічого не розумію. Я не в темі.

Фрази для спілкування

Як це чеською? — Jak ten to česky? [Як тэн то чески?]

Чи не могли б ви мені допомогти? — Můžete mi pomoci? [Мужэте ми помоци?]

Так/ні — Ano/ne [Ано/не]

Пробачте — Promiňte [Проминьтэ]

Чи дають тут інформацію туристам? — Je tu turistická informace? [Ие ту туристицка информацэ?]

Мені потрібний план міста / список готелів — Máte plan města / seznam hotelů? [Матэ план мнеста / сезнам хотелу]

Коли відчиняється музей/костел/виставка? — Kdy je otevřeny museum/kostel/výstava? [Кды е отэвржены музэум/костэл/выстава?]

Де тут банк / обменный пункт? — Kde je tady bank / výměný punkt? [Гдэ йе тады банк / вымена пункт?]

Де телефон? — Kdye mogu telefonovat? [Гдэ могу телефоноват?]

Де купити телефонну картку? — Kde mohu dostat telefonni kartu? [Гдэ могу достат телефонни карту?]

Мені потрібний лікар/дантист — Potřebuji lékaře/zubaře [Потршэбуи лэкаржэ/зубаржэ]

У мене вкрали... — Ukradli mně... [Украдли мнье...]

Викличте «швидку допомогу»/поліцію — Zavolejte prosím záchranu službu/policii [Заволэ просим захранну службу/полици]

Де відділення поліції? — Kde je policejní komisařství? [Гдэ е полицейни комисаржстви?]

Словник

bankomat	před + sedmý pád (kde?)
benzínová pumpa	řeka
kolo	samoobsluha
kopec	stát – stojím, stojíš
kostel	supermarket
mezi + sedmý pád (kde?)	továrna
most	uprostřed
nad + sedmý pád (kde?)	vedle + druhý pád (kde?)
otázka	vesnice
park	za + sedmý pád (kde?)
pod + sedmý pád (kde?)	zastávka

ТЕМА 5. Навчання. Університет. Карлів університет.

Граматика: Форми пасивного стану.

Відмінювання дієслів у теперішньому часі.

Зразок **prominout, padnout, nést, brat**

Неправильні дієслова.

Прийменники **pro, o, po**

Практичні завдання

1. Розкрийте дужки, поставте дієслова в відповідній особі:

Dnes (odnést) knihy do knihovny. - Ráno (vést) svou dceru do školky. - Na zahradě (kvést) pěkné růže. - Matka (plést) svému synovi nový svetr. - Přátelé si (tisknout) ruce. - Naše rodina (bydlit) v novém výškovém domě. - Moji kamarádi (žít) v Polsku. - Matka (šít) šaty své dceři. - Ráno rád (pít) kávu a večer čaj. - V klubu často (bývat) zajímavé přednášky. - Jan a Václav (být) moji dobří kamarádi. - Na hodinách češtiny (číst, psát, mluvit a překládat) z češtiny do ruštiny. O prázdninách (odjíždět - 1. os. mn. č.) obyčejně k Černému moři. - Moskva (se rozkládat) po obou březích řeky Moskvy. - Studenti (učit se) ve velkých a světlých posluchárnách. - Zítra (začínat) zkoušky z filozofie. - Představení (skončit) v deset hodin. - Ráno (vstávat) v sedm hodin. - Přednáška z literatury (trvat) dvě hodiny. - Dnes (mít) schůzi, a proto (obědvat) v jídelně.

2. Напишіть речення в однині:

Výborní posluchači dělají po ukončení studia doktorské zkoušky. - Moji bratři studují na vysoké škole. - Profesori konají přednášky a vedou semináře. - Vystupujeme z autobusu a jdeme na univerzitu. - Knihy, které potřebujeme, si půjčujeme v knihovně - Zastavujeme se před výlohami velkých obchodů a prohlížíme si zboží. - Dělníci spěchají do továren, žáci jdou do škol. - Co čtete? Čteme velmi zajímavé knihy. - Kde obědváte? Dnes obědváme doma. - Dnes nikam nejdem, budeme odpočívat. - Do Moskvy přijedou čeští básníci. - Sovětští kolchozníci navštíví Slovensko. - Kdy udělají žáci zkoušky?

Словник

bavit цікавити	přednáška, -y f лекція
čekat чекати	příští наступний
červen, -vna m червень	reprobace, -e f перездача іспиту
čeština, -y f чеська мова	ročník, -u m курс
doufat сподіватися	různý різний
fyzikální fakulta, -y f фізичний факультет	sídlo, -a n місцезнаходження
gymnázium, -a n гімназія	snad імовірно
hodně багато	stát, -u m держава
index, -u m залікова книжка	stavební будівельний
Ind, -a m індієць	studium, -a n навчання
knihovna, -y f бібліотека	studovna, -y f кімната для занять
laboratoř, -e f лабораторія	trvat продовжуватися
lékařský медичний	ústav, -u m інститут, заклад;
letos в цьому році	vědecký ú. науково-
naopak навпаки	дослідницький інститут
obor, -u m професія	všichni усі
obyvatel, -e m житель	výborný відмінний
odborný asistent, -a m старший викладач	vysoká škola виш
poslouchat слухати	vysokoškolský profesor, -a m професор вищого навчального закладу
posluchač, -e m слухач	zahraniční іноземний
posluchárna, -y f аудиторія	zápočet, -čtu m залік
praktická cvičení практичне заняття	zkouška, -y f іспит,
předmět, -u m предмет	příjímací zkoušky вступні іспити
přednášet читати лекції	zkouškové období екзаменаційна сесія

ТЕМА 6. Мій день. Розпорядок дня.

Граматика: Майбутній час.

Вид дієслів.

Модальні дієслова. Відмінювання модальних дієслів.

Міжмовні омоніми.

Прості кількісні числівники.

Майбутній час (**Čas budoucí**)

У чеській мові, як і в українській, від дієслів недоконаного виду утворюється аналітична форма майбутнього часу, яка складається з форми майбутнього часу дієслова **být (budu, budeš, bude, budeme, budete, budou)** і інфінітива дієслова:

Večer budu číst. Увечері я буду читати.

Budeme se připravovat na vyučování. Ми будемо готуватися до занять.

Форми майбутнього складного часу

Osoba	Číslo jednotné	Číslo množné
1.	budu kupovat	budeme kupovat
2.	budeš kupovat	budete kupovat
3.	bude kupovat	budou kupovat

Від дієслів доконаного виду утворюється простий майбутній час, що збігається з формами теперішнього часу.

Простий майбутній час від дієслів доконаного виду

Osoba	Číslo jednotné	Číslo množné
1.	umyji se	umyjeme se
2.	umyješ se	umyjete se
3.	umyje se	umyjí se
1.	zamiluji si	zamilujeme si
2.	zamiluješ si	zamilujete si
3.	zamiluje si	zamilují si
1.	koupím si	koupíme si
2.	koupíš si	koupíte si
3.	koupí si	koupí si
1.	udělám	uděláme
2.	uděláš	uděláte
3.	udělá	udělají

1.	napíšu (-i)	napíšeme
2.	napíšeš	napíšete
3.	napíše	napíšou/-í

Модальні дієслова (**Modální slovesa**)

Важливі модальні дієслова у чеській мові наступні: **musit/muset, mít, moci, chtít, smět.**

Усі вони відрізняються за значенням і вживанням, виражаючи різні відтінки необхідності, можливості та бажання.

Дієслова **musit/muset** виражає максимальний ступінь необхідності. Він відмінюється за типом *prosit* або *sázet*. Порівняйте:

Musím tam jít. – Я повинен туди піти/мені доведеться туди піти.

Musíme čekat asi hodinu. – Ми повинні чекати приблизно годину/нам доведеться чекати приблизно годину.

Musím napsat dopis. – Мені потрібно/мені треба написати листа.

Дієслово **mít** як модальне виражає менш категоричне значення. Разом зі значенням *треба, повинен* він має і відтінок значення можливості (можна):

Mám už začít? – Можна мені почати?/ Чи можу я почати?

Víte, kam máme jít? – Ви знаєте, куди нам треба/ми маємо іти?

Mám ti to říci? – Чи маю я йому це сказати?

Примітка. Відтінок можливості з'являється, як правило, в запитанні.

Дієслово **mít (mám)** відмінюється за типом **dělat**.

Дієслово **moci** відповідає українському дієслову *могти* (бути у змозі що-небудь зробити).

Mohu už začít? – Чи можу я вже почати?

Nemůže to vědět. – Він не може цього знати.

Відмінювання дієслова **moci** в теперішньому часі

Osoba	Číslo jednotné	Číslo množné
1.	mohu (můžu)	můžeme
2.	můžeš	můžete
3.	může	mohou (můžou)

Форми 1-ї особи однини **můžu** і 3-ї особи множини **můžou** вживаються у розмовній мові.

Дієслово **chtít** відповідає українському дієслову *хотіти*.

Chci jít domů. – Я хочу іти додому.

Chceme pracovat. – Ми хочемо працювати.

Відмінювання дієслова **chtít** в теперішньому часі

Osoba	Číslo jednotné	Číslo množné
1.	chci	chceme
2.	chceš	chcete
3.	chce	chtějí

Дієслово **smět** відповідає в українській мові дієсловом *могти, сміти, мати право*.

Smím to napsat? – Я можу/маю право написати це?

Nesmíš tam chodit. – Ти не смієш / не маєш права туди ходити.

Дієслово **smět** в теперішньому часі відмінюється як дієслово **umět**: *smím, smíš, smí, smíme, smíte, smějí*.

Кількісні числівники від 1 до 100

1 - jeden, jedna, jedno

2 - dva, dvě

3 - tři

4 - čtyři

5 - pět

6 - šest

7 - sedm

8 - osm

9 - devět

10 - deset

11 - jedenáct

12 - dvanáct

13 - třináct

14 - čtrnáct

15 - patnáct

16 - šestnáct

17 - sedmnáct

18 - osmnáct

19 - devatenáct

20 - dvacet

30 - třicet

40 - čtyřicet

50 - padesát

60 - šedesát

70 - sedmdesát

80 - osmdesát

90 - devadesát

100 - sto

Кількісний числівник **jeden** відрізняється за родами та узгоджується в роді, числі та відмінку з іменником, до якого він належить: *jeden rok, jedna žena, jedno město*.

Числівники **dva** і **oba** мають у чеській мові форми **dva, oba** для чоловічого роду і **dvě, obě** для жіночого і середнього роду. Наприклад: *dva studenti, dva domy, oba kamarádi, oba stoly; dvě ženy, dvě knihy, obě sestry, obě kamarádky; dvě divadla, dvě okna, obě kola, obě jablka*.

Практичні завдання

1. *Розкрийте дужки, поставте дієслова в відповідній особі:*

Dnes (odnést) knihy do knihovny. - Ráno (vést) svou dceru do školky.
- Na zahradě (kvést) pěkné růže. - Matka (plést) svému synovi nový svetr. - Přátelé si (tisknout) ruce. - Naše rodina (bydlit) v novém výškovém domě. - Moji kamarádi (žít) v Polsku. - Matka (šít) šaty své dceři. - Ráno rád (pít) kávu a večer čaj. - V klubu často (bývat) zajímavé přednášky. - Jan a Václav (být) moji dobří kamarádi. - Na hodinách češtiny (číst, psát, mluvit a překládat) z češtiny do ruštiny. O prázdninách (odjíždět - 1. os. mn. č.) obyčejně k Černému moři. - Moskva (se rozkládat) po obou březích řeky Moskvy. - Studenti (učit se) ve velkých a světlých posluchárnách. - Zítřka (začínat) zkoušky z filozofie. - Představení (skončit) v deset hodin. - Ráno (vstávat) v sedm hodin. - Přednáška z literatury (trvat) dvě hodiny. - Dnes (mít) schůzi, a proto (obědvat) v jídelně.

2. *Напишіть речення у майбутньому часі (аналітичній формі):*

Každý večer chodím na procházku. - Máme byt v moderním domě. - Děti chodí do školy. - Často tam jezdím. - Kde bydlíte? - Bratr studuje na vysoké škole ekonomické. - Studenti dělají zkoušky z politické ekonomie. - O prázdninách pracujeme. - Tady je přechod přes ulici. - Co děláš večer? - Čekám na vás před divadlem. - Snídáme o půl osmé. - Večer pijeme čaj. - V obchodě se prodávají nové knihy. - Mám o to zájem. - Zajímá vás to? - Bojujeme za mír. - Jak dlouho trvají prázdniny? - Co si přejete? - Co si kupujete?

ТЕМА 7. Харчування.

Граматика: Граматичні категорії іменника.

Відмінювання іменників жіночого роду **žena, růže, píseň, kost**

Відмінювання прикметників жіночого роду **mladá, jarní**

Відмінювання іменників жіночого роду (тип růže)

До іменників жіночого роду м'якої групи належать слова жіночого роду, що закінчуються на -e (-ě): *vůle, duše, ulice, práce, večere, restaurace, přítelkyně, chvíle, ministryně* (жінка-міністр) та інші.

Jednotné číslo / množné číslo

1. pád růže / růže
2. pád růže / růží
3. pád růži / růžím
4. pád růži / růže
5. pád růže / růže
6. pád růži / růžích
7. pád růží / růžemi

У родовому відмінку множини у іменників цього різновиду, як правило, вживається закінчення -í. Однак іменники на -ice, -yně, а також деякі іменники на -le мають форму родового відмінка множини без закінчення: *ulice – ulic, pozice – pozic, vesnice – vesnic* (село), *chvíle – chvil* (хвилина), *košile – košil* (сорочка), *neděle – neděl* (неділя).

Відмінювання іменників жіночого роду з основою на приголосний
(тип **píseň, kost**)

Тип **píseň** Тип **kost** Pád Číslo jednotné Číslo množné Číslo jednotné Číslo množné
N. G. D. A. V. L. I. píseň písňě písni píseň písni! (O) písni písni písňě
písni písni písňě písňě! (O) písnič písničmi kost kosti kosti kosti! (O) kosti
kostí kosti kostí kostem kosti kosti! (O) kostech kostmi

Усі іменники жіночого роду в основі на приголосний відмінюються або за типом **píseň**, або за типом **kost**. За типом **píseň** відмінюються іменники, що закінчуються:

- а) на -ň: *jabloň, síň, báseň*;
- б) на -ev: *mrkev, broskev, krev, láhev, pánev*;
- в) багато на -ž, -ř, -š, -j: *mládež, tvář, zvěř, kancelář, rozkoš, tramvaj*;
- г) деякі на -l, -t ' , -ď і ін .: *postel, síť, kád'*.

За типом **kost** відмінюються всі іменники

- а) на -st, -est, -ost: *část, čest, bolest, moudrost, radost*,

б) деякі іменники на -t', -d': *oběť, paměť, zed', měd'*

в) та на інші приголосні: *věc, moc, noc, řeč, lež, sůl – soli* тощо.

Деякі іменники жіночого роду в основі на приголосний у своїй відміні коливаються між типами **píseň** і **kost** або мають паралельні закінчення: *čtvrť – čtvrti / čtvrtě* (в інших відмінках за зразком **píseň**), *lod' – ldě / lodi (pl loděmi)* (в інших відмінках за зразком **píseň**).

Практичні завдання

1. Розкрийте дужки, поставте слова у відповідному відмінку:

Dlouho byl bez (práce). - Ke (stanice) autobusu jdu pěšky. - Dostala jsem zprávu od své (přítelkyně). - Obývací pokoj je vedle (ložnice). - Dnes večer jdeme do (restaurace). - Řeknu to jen své (sestřence). - Matka šla do (kuchyň) pro (lžíce). - K (večeře) jsme přišli včas. - Bude-li pěkné počasí, pojedeme v (neděle) na výlet. - Rychle jsem snědl (kaše) a vyběhl z domu. - Večer se často díváme na (televize). - Za (chvíle) jsem se vrátil domů. - Pozval jsem svou (přítelkyně) na koncert. - Po (práce) půjdu do kina. - V (restaurace) nebyla volná místa. - Noviny budu číst po (večeře). - Počkám na tebe na (stanice) autobusu. - Chodili jsme po širokých (ulice) neznámého města. - Dítě se učilo jíst (lžíce). - Jedli jsme (slepice) s (rýže). - Setkala jsem se tam se svou (přítelkyně). - Žijeme v socialistické (země).

2. Розкрийте дужки, поставте слова у відповідному відмінку:

Dítě jedlo s (chuť). - V novinách se píše o (vynikající událost) v zemi. - Manifestanti šli po ulicích s (písně). - V (mládež) vidíme naši (budoucnost). - Bez jeho (účinná pomoc) se nám nepodaří splnit tuto práci. - Ministerstvo (zahraniční věc) uveřejnilo notu. - Vrátil se domů po (půlnoc). - Po (těžká nemoc) jedl všechno bez (chuť). - V cizině nemohl zapomenout na (svá vlast). - Vrátil se do (vlast) za 5 let. - Dlouho jsme mluvili o (ta věc). - Do polévky je nutno dát hodně (mrkev). - Je to vyrobeno z (ocel). - Koupila jsem 3 (láhev) mléka. - Do školy jedu (tramvaj). - Děti rády poslouchají (báseň - pl). - Poznala jsem ho podle (řeč). - Na večírku jsme hodně zpívali (české a slovenské písně). - Ležel v (pohodlná postel) a tvrdě spal.

3. Провідіть:

psací stůl, letní jahody, rekreační středisko

Фрази для спілкування

Меню, будь ласка — Jidelní listek, prosím [Йделни литэк просиим]

Хліб — Chléb [Хлэб]

Чай — Čaj [Чай]

Кава — Káva [Кава]

З молоком / цукром — S mlékem/cukrem [С млэком/цукрем]

Апельсиновий сік — Pomeraňčova št'áva [Помэранчова штъява]

Вино біле / червоне / рожеве — Vino bile/Červené/Růžové [Вино
біле/чэрвэнэ/ружовэ]

Лимонад — Limonáda [Лимонада]

Пиво — Pivo [Пиво]

Вода — Voda [Вода]

Мінеральна вода — Mineralní voda [Минерании вода]

Суп — Polévka [Полэвка]

Риба — Ryba [Рыба]

М'ясо — Maso [Масо]

Салат — Salát [Салат]

Десерт — Dezert [Дэцэрт]

Фруктв — Ovoce [Овоцэ]

Морозиво — Zmrzlina [Змрзлина]

Сніданок — Snidaně [Сниданье]

Обід — Oběd [Обьед]

Вечеря — Večeře [Вьечэржэ]

Рахунок, будь ласка — Účet prosím [Учэт, просиим]

ТЕМА 8. Супермаркет.

Граматика: Відмінювання іменників чоловічого роду **pán, hrad**
Відмінювання прикметників чоловічого роду **mladý, jarní**
Прийменники **k, do, od, proti**

Назви предметів одягу

KŠILTOVKA 	ČEPICE 	KLOBOUK 	ČELENKA
RUKAVICE 	KABELKA 	ŠÁLA 	ŠÁTEK
BOTY 	SANDÁLY 	GUMÁKY 	PAPUČE
PLÁŠTÉNKA 	SLUNEČNÍ BRYLE 	PLAVKY 	DEŠTNÍK
PENĚŽENKA 	PÁSEK 	PLAVKY 	BATOH
TRIČKO 	KOŠILE 	DŽÍNY 	ŠORTKY
SUKNĚ 	ŠATY 	BUNDA 	KABÁT
SVETR 	MIKINA 	VESTA 	TEPLÁKY
NÁTĚLNÍK 	PUNČOCHÁČE 	PONOŽKY 	KALHOTKY
PODPRSENKA 	NOČNÍ KOŠILE 	PYŽAMO 	ŽUPAN

Практичні завдання

1. *Іменники у дужках поставте у відповідному відмінку:*

Často sedíme v tomto (park).
Děti pojedou na venkov k (dědeček).
Objednal jsem k večeři řízek s (brambor).
V tomto (hotel) je pěkná restaurace a kavárna.
šli jsme do (Památník) národního písemnictví.
Kterým (vlak) chcete jet?
Bez (poukaz) tam nemůžete jet.
Kromě tohoto (dopis) jsem dostal ještě pohlednici.
Splnili jsme práci podle (plán).

2. *Поставте прикметники в належну форму:*

dobrý: den, jítro, večer
milý: soudruh, soudružka, dítě
krásný: město, země, moře
národní: divadlo, galerie, muzeum
bílý: káva, chléb, víno
černý: pivo, káva, chléb
závodní: jídelna, lékař, klub

3. *Замість точок вставте пропущені прийменники v, na i do:*

Žiji ... Praze. - Moje kamarádka studuje ... univerzitě. - Bratr studuje ...
vysoké škole ekonomické. - Naše babička žije ... venkově. - Otec pracuje ...
závodě. - Aktovka leží ... stole. - Bydlím ... novém
domě. - Žijeme ... Brně. - Sestry pracují ... velké továrně. - Děti chodí ...
školy. - Bydlím s rodinou ... Ukrajině. - Večer půjdeme se sestrou ... kina. -
Moje matka je lékařkou ... poliklinice. - Synovec
chodí do školky.

Фрази для спілкування

Де можна знайти... ? — Kde dostanu... ? [Гдэ достану... ?]
Скільки коштує? — Kolik to stojí? [Колик то стои?]
Це дуже дорого — To je moc drahé [То йе моц драгэ]
Не / подобається — Ne/libi [Нэ/либи]
Чи є у вас ця річ іншого кольору/розміру? — Máte to ještě v jiné
barvě/velikosti? [Матэ то йештьє в инэ барвьє/великості?]
Я беру це — Vezmu si to [Вэзму си то]
Дайте мені 100 г сиру / 1 кг апельсинів — Dejte mi deset deka sýra /
jádno kilo pomerančů [Дейте ми дэсэт дэка сира / йедно кило помэранчу]

ТЕМА 9. Пори року. Погода.

Граматика: Відмінювання іменників середнього роду **město, moře, kuře, stavení**

Відмінювання прикметників середнього роду **mladé, jarní**

Конструкції точного та приблизного часу.

Порядкові числівники

Порядкові числівники (číslovky radové)

Порядкові числівники позначають порядковий номер предмета, відповідають на питання *kolikátý, -á, -é який, -а, -е* (за рахунком).

1. první, první	21. dvacátý první / jedenadvacátý
2. druhý	22. dvacátý druhý / dvaadvacátý
3. třetí	30. třicátý
4. čtvrtý	40. čtyřicátý
5. pátý	50. padesátý
6. šestý	60. šedesátý
7. sedmý	70. sedmdesátý
8. osmý	80. osmdesátý
9. devátý	90. devadesátý
10. desátý	100. stý
11. jedenáctý	101. stý první
12. dvanáctý	102. stý druhý
13. třináctý	200. dvoustý
14. čtrnáctý	300. třístý
15. patnáctý	400. čtyřstý
16. šestnáctý	1.000. tisící
17. sedmnáctý	500. pětistý
18. osmnáctý	1.000.000. milióntý
19. devatenáctý	
20. dvacátý	

1. Розкрийте дужки, поставте слова у відповідному відмінку:

Dnes je 20 stupňů na (slunce). - Byl jsem na dovolené u (moře). - Před rokem jsem poprvé plul na lodi po (Černé moře). - Můj otec viděl mnoho (moře). - Jako kapitán proplul všemi (moře) světa. - Otce to stále táhne k (moře). - Co na (srdce), to na jazyku. - Přeji vám to z celého (srdce). - Z (letišť) do hotelu jsme jeli autem. - Studenti pracovali na (pole - pl) od rána do večera. - Nad (moře) jsme letěli dvě hodiny. - Děti se vesele koupaly v (moře). - Cesta vedla podél (pole - gen. pl).

2. Напишіть речення в теперішньому та майбутньому часі:

Otec povídal mnoho zajímavého o své cestě. - Přednášky z evropské literatury jsme poslouchali s velkým zájmem. - Do Moskvy přijeli

českoslovenští sportovci. - V divadle dávali novou operu. - Psal jsem ti o svém pobytu v horách. - Denně jsme dělali procházky do blízkých lesů. - Neměla jsem čas, a proto jsem tam nešla. - Na hodině češtiny jsme četli, psali, překládali a mluvili česky.

3. **Числівники в реченнях напишіть прописом:**

Dnes je 8. června. - Podle předpovědi počasí bude do 12. května pršet. - Po 12. má být teplo. - Zkoušky začínají 1. června a končí 23. - Narodil jsem se 18. července. - 9. května je Den vítězství. - S 27. listopadem jsou spojeny mé nejlepší vzpomínky. - Tato událost se odehrála koncem 30. let. - Puškin žil v 19. století. - V knize chybí 136. stránka. - Oddělení konfekce je v 2. poschodí. - Přednáška se koná ve 4. patře. - V 1. části koncertu zpívala má oblíbená zpěvačka.

4. **Складіть речення, вживаючи такі слова і вирази:**

počasí se zhoršilo, ochladilo se, fouká vítr, blýská se, venku svítí slunce, prší, hřmí, byla tma, je zima, teplý vzduch, otepluje se, mrholí, doma, předpověď počasí, očekává se bouřka, promokl jsem na kůži, venku je bláto, lijí jako z konve, plášť do deště, je zamračeno, nebe je jasné, počasí se zlepšuje.

5. **Змініть зазначений час за зразком:**

а) на п'ять хвилин менше: Už je deset hodin. - Ještě ne, je teprve za pět minut deset.

Už je jedenáct hodin. ... - Už je čtvrt na devět. ... - Už je půl osmé. ... - Už jsou tři čtvrti na šest. ... - Už je za pět minut dvanáct. ... - Už je čtvrt na sedm a deset minut. ... - Už je za pět minut tři čtvrtě na čtyři. ... - Už je půl páté a osm minut. ... - Už je za deset minut devět.

б) на десять хвилин більше: Je teprve za pět minut osm. - Jak to, já už mám osm a pět minut.

Je teprve za deset minut devět. ... - Je teprve čtvrt na pět. ... - Je teprve za pět minut sedm. ... - Je teprve šest hodin a pět minut. ... - Je teprve za pět minut půl deváté. ... - Je teprve půl jedenácté a pět minut. ... - Jsou teprve tři čtvrtě na dvanáct a dvě minuty. ... - Je teprve za minutu deset. ...

6. **Замість крапок вставте пропущені прийменники. Слова в дужках поставте в потрібному відмінку:**

Vlak přijíždí ... půl (devátá). - Tu práci musíme udělat hned ... (svátek). - Sejdeme se u metra ... (čtvrt ... sedm). - Byl zde ... (pět minut). - Musím jít, jsou už tři čtvrti ... (jedenáct). - Opozдили jsme se ... (deset minut). - Budu u vás ... (dvě hodiny). - Byla jsem ... (divadlo) ... (tři týdny). - Nehoda se stala večer ... (12 hodin). - Vrátím se ... (pátá a šestá). - ... (tři měsíce) cestování se vrátil do vlasti. - Půjdeme do obchodu ... půl (jedna). - Jde ... (osmá). - Vlak odjíždí ... (20.37).

ТЕМА 10. Свята. Різдво. Новий рік. Великдень.

Граматика: Відмінювання іменників чоловічого роду **muž, stroj, předseda, soudce**

Відмінювання іменників чоловічого роду на -a і на -ce

(тип **předseda** і тип **soudce**)

Pád Číslo jednotné Číslo množné N. G. D. A. V. L. I. předseda předsedy předsedovi předsedu předsedo! (O) předsedovi předsedou soudce soudce soudcovi soudce soudce! soudcovi soudcem předsedové, sólisté předsedů předsedům předsedy předsedové, sólisté! (O) předsedech předsedy soudcové, -i soudců soudcům soudce soudcové!, - i soudcích soudci

За зразком **předseda** відмінюються іменники чоловічого роду на -a (з попереднім твердим приголосним основи) типу: *hrdina – герої, houslista – скрипаль, husita, kolega, Neruda, Benda, Svoboda, Jirka, Franta*.

Іменники типу **předseda** мають змішаний тип відмінювання: в однині вони відмінюються як іменники жіночого роду (тип **žena**) за винятком форм давального і місцевого відмінків, які мають закінчення -ovi як в іменників чоловічого роду: про sólistovi, Nerudovi, Frantovi. У множині вони відмінюються як іменники чоловічого роду твердої групи.

Практичні завдання

1. **Слова у дужках поставте у відповідному відмінку:**

(Byli jsme na koncertě (známý pianista). – Všude se hovořilo o (mladý houslista). – Žáci přišli na návštěvu k (hrdina) vlastenecké války. – Do divadla jsem šel se svým kamarádem (Franta). – Líbil se nám zpěv (sólista - pl). – Po představení jsme mluvili s hercem, který hrál hlavního (hrdina) v tom filmu. – Syn se učí hrát na housle, chce se stát (houslista). – Naši (pianista) úspěšně vystupovali ve Francii.

2. **Слова в дужках напишіть у необхідному відмінку, додаючи відповідний прийменник:**

Zajímat se (klasická hudba, moderní tance, ruský balet, sport, Puškinovy lyrické básně, Čapkovy povídky, Nerudovy fejetony). Starat se (děti, rodiče, domácnost, zábava). Ptát se (dojmy, cesta, známý klavírista, mladý houslista). Jet (město, návštěva, fakulta, škola, venkov, babička, známí, manželé Novákoví, paní Jakobová). Cekat (ty, tvoji známí, vaši studenti, naši přátelé, Pavlovi synové, Petrovi kamarádi). Být na návštěvě (manželé Dvořákoví, paní Jelínková). Být (kino, Národní divadlo, Tylovo divadlo, koncert, manželé Jarošovi, matčini příbuzní, soudružka Skálová, studentka Vysušilová).

ТЕМА 11. Подорожі. Туризм.

Граматика: Відмінювання іменників іншомовного походження **genius, cyklus, idea, muzeum, drama**

Способи дієслів. Наказовий спосіб.

Země	Obyvatel	Obyvatelka	jazyk	adjektivum
Anglie	Angličan	Angličanka	angličtina	anglický
Belgie	Belgičan	Belgičanka	francouzština, vlámština, valonština	belgický
Brazílie	Brazilec	Brazilka	portugalština	brazilský
Bulharsko	Bulhar	Bulharka	bulharština	bulharský
Česká republika	Čech	Češka	čeština	český
Chorvatsko	Chorvat	Chorvatka	chorvatština	chorvatský
Čína	Číňan	Číňanka	čínština	čínský
Dánsko	Dán	Dánka	dánština	dánský
Egypt	Egyptan	Egyptanka	arabština	egyptský
Estonsko	Estonec	Estonka	estonština	estonský
Finsko	Fin	Finka	finština	finský
Francie	Francouz	Francouzka	francouzština	francouzský
Irsko	Ir	Irka	irština	irský
Island	Islandan	Islandanka	islandština	islandský
Itálie	Ital	Italka	italština	italský
Japonsko	Japonec	Japonka	japonština	japonský
Kanada	Kanaďan	Kanaďanka	angličtina / francouzština	kanadský
Kazachstán	Kazach	Kazaška	kazaština	kazašský

Відмінювання іменників-неістот іншомовного походження на -us, -os

Іменники-неістоти на -us, -os, запозичені з латинської або грецької мов, або утворені від іншомовного кореня за цією моделлю, є іменниками чоловічого роду. Вони відмінюються як іменники твердої групи (тип **byt**) з тією лише відмінністю, що в формах непрямих відмінків закінчення приєднуються прямо до основи (без -us, -os). Іменники на -us, -os, що позначають здебільшого абстрактні поняття, живаються, як правило, тільки в формах однини: *marxismus, romantismus, futurismus, ateismus, idealismus, cyklus - cyklu, rytmus - rytmi, úzus - úzu, kosmos - v kosmu*.

N. kosmos

G. kosmu

D. kosmu

A. kosmos (kosme!)

V. kosmem

L. (v) kosmu

I.

Деякі іменники приєднують відмінкові закінчення до основи на -us: *luxus – luxusu, status – statusu, cirkus – cirkusu* або мають паралельні форми: *papyrus – papyru / papyrusu, virus – viru / virusu*.

Відмінювання іменників грецького походження на -та (drama)

Іменники на -ма (*klima, aróma, dogma, axioma, téma, drama*) належать до середнього роду. Вони відмінюються як іменники твердої групи (тип **město**), за винятком форми родового відмінка однини. Відмінкові закінчення у непрямих відмінках приєднуються до основи з суфіксом -at: *drama – dramatu*.

Примітка. Іменник **panoráma** відмінюється за зразком середнього роду або за зразком іменників жіночого роду твердої групи (*panorámy / panorámatu*). Іменник **reuma** не відмінюється.

Litva	Litevec	Litevka	litevština	litevský
Lotyšsko	Lotyš	Lotyška	lotyština	lotyšský
Maďarsko	Maďar	Maďarka	maďarština	maďarský
Mexiko	Mexičan	Mexičanka	španělština	mexický
Německo	Němec	Němka	němčina	německý
Nizozemsko / Holandsko	Holandčan	Holandčanka	holadština	nizozemský / holandský
Norsko	Nor	Norka	norština	norský
Polsko	Polák	Polka	polština	polský
Portugalsko	Portugalec	Portugalka	portugalština	portugalský
Rakousko	Rakušan	Rakušanka	němčina	rakouský
Řecko	Řek	Řekyně	řečtina	řecký
Rumunsko	Rumun	Rumunka	rumunština	rumunský
Rusko	Rus	Ruska	ruština	ruský
Slovensko	Slovák	Slovenka	slovenština	slovenský
Slovinsko	Slovinec	Slovinka	slovinština	slovinský
Španělsko	Španěl	Španělka	španělština	španělský
Srbsko	Srb	Srbka	srbština	srbský
Švédsko	Švéd	Švédka	švédština	švédský
Švýcarsko	Švýcar	Švýcarka	němčina, francouzština	švýcarský
Turecko	Turek	Turkyně	turečtina	turecký

Практичні завдання

1. Slova v závorkách dejte do příslušných pádu:

Na pořadu jednání této porady má být otázka boje proti (imperialismus) v současné etapě. - Vycházíme ze zásady (demokratický centralismus). - Napište stručný článek na některé z (to téma - pl). - Napište stat' na (téma): Mládež a současnost. - Do Moskvy přijel umělecký kolektiv (cirkus) z Číny. - Nemají příliš mnoho důvodů k (optimismus). - Co říkáš tomu (drama)? - Ostrovského (drama - pl) jsem viděl na jevišti Malého divadla. - O čem se vypravuje v (to drama)? - Mnozí básníci dvacátých let byli pod vlivem (futurismus). - Někdy se o (kosmos) bude mluvit tak, jako teď mluvíme o cestě do Leningradu. - Organismus se brání proti (virus) a bakteriím různých chorob. - (Mikroorganismus - N. pl) nám pomáhají využít potravu. - Člověk bez (mikroorganismus) žít nemůže.

2. Číslice v závorkách nahrad'te druhovými číslovkami:

Vzal si s sebou (3) rukavice, (2) zimní boty a (4) teplé ponožky. - Do této místnosti vedou pouze (1) dveře, ale do sousední (3). - Odnosl jsem do čistírny (5) pánské šaty a do opravy jsem dal (6) letní boty. - Nosí s sebou vždycky (2) brýle. - Tuto rovnici můžete řešit (3) způsobem. - Všichni projížděli (1) vraty. - Koupili jsme si (2) nůžky. - Nabízeli mi hned (8) hodinky.

Фрази для спілкування

У готелі

Я замовив у вас кімнату — Máte u vás rezervaci [Мам у вас рэзэрваці]
Є кімната для двох осіб? — Máte volný dvoulůžkový pokoj? [Матэ вольны
двоулужковы покой?]
З балконом — S balkónem? [С балконэм]
З душем і туалетом — Se sprchou a WC [Сэ спрхоу а вэцэ]
Яка вартість номера за ночь? — Kolik stojí pokoj na noc? [Колик стои покой
на ноц?]
Зі сніданком? — Se snídaní? [Сэ сніданім?]
Можна подивитися кімнату? — Mohu se podívat na pokoj? [Могу сэ подиват
на покой?]
Є інша кімната? — Máte ještě jiný pokoj? [Мате иештьє ины покой?]
Де можна припаркуватися? — Kde mohu parkovat? [Гдэ могу парковат?]
Принесіть мій багаж, будь ласка — Můžete donést moje zavazadlo na pokoj
prosím? [Мужэтэ ми донэст моие завазадло на покой просім?]

ТЕМИ 12-13. Чеська культура. Кіно. Театр. Музика. Спорт.

Граматика: Присвійні прикметники. Творення, відмінювання. Дієслова руху. Творення видових пар дієслів.

Практичні завдання

1. Побудуйте речення, замінюючи присвійні займенники в дужках формами займенника *svůj*:

Приклад: (moje sestra) Chci vám představit svou sestru.

(můj bratr): Prohlížím si bratra na fotografii. (můj slovník): Nemám tvůj slovník, mám. (vaše noviny): Máte nebo moje? (tvoje kamarádka): Nevidíš už někde kamarádku? Musíme jít. (jeho rodina) On má rád rodinu.

1. Доповніть займенниками: Mám sešit. Vidím ho.

1. Máte nové *rádio*. Proč neposloucháš? 2. Jím rád *housku*. Jíš také rád? 3. V obchodě mají *knihu a slovník*. Prohlížím si. 4. Často piju *kávu*. Mám moc rád. 5. To jste vy! Jsem rád, že vidím. 6. Mám rád *svou rodinu*. Často na vzpomínám. 7. To je *tvůj přítel*. Proč nezdravíš? 8. *Tomáš* tady není. Jdu pro. 9. Studujeme češtinu. Je pro těžká. 10. Profesor vysvětluje *Českou gramatiku*. Vysvětluje dobře. 11. Už *jsem* tady. Máš pro ty noviny? 12. Ty ještě nejsi ve třídě? Profesor už na čeká. 13. Máme *novou televizi*. Často se ale na nedíváme. 14. Dnes není ve třídě *student z Ruska*. Profesor se na ptá. 15. To je *můj otec a moje matka*. Často na myslím.

3. Замість крапок поставте займенники *má/ moje, tvá/ tvoje, svá/ svoje*:

Žiji spolu se ... sestrou. - Jedeme dnes na venkov k ... staré babičce. - Nesu knihu ... sestře Boženě. - Čtu dopis od ... babičky. - Jdeme do zahrady se ... kamarádkami. - Bydlím u ... tety. - Děkuji ... matce. - Jedu ke ... sestřám. - Seznámím vás se ... přítelkyní. - Ty neznáš ... tetu? - Včera jsem viděl ... ženu. - ... vdaná sestra má nový byt.

ТЕМА 14. Система охорони здоров'я. Медичне страхування.

Граматика: Творення прислівників.

Ступені порівняння прикметників і прислівників.

Особові, присвійні займенники.

Особові займенники в чеській мові:

Однина: 1-а особа: *já* 2-а особа: *ty* 3-я особа: *on, ona, ono*

Множина: 1-а особа: *my* 2-а особа: *vy* 3-я особа: *oni, ony, ona*

Займенники **já, ty** мають короткі, ненаголошені форми

давального відмінка однини *mi, ti* (*мені, тобі*),

родового відмінка однини – *mě, tě* (*мене, тебе*): *dá mi, dám ti, zná mě, zná tě*.

Присвійні займенники *náš, váš* в однині:

чоловічий рід: *náš, váš: náš dům, váš bratr*

жіночий рід: *naše, vaše: naše ulice, vaše duše*

середній рід: *naše, vaše: naše okno, vaše pole*

Присвійні займенники 1-го і 2-го особи однини, а також зворотній займенник в чеській мові такі:

чоловічий рід: *můj, tvůj, svůj*

жіночий рід: *má, moje; tvá, tvoje; svá, svoje*

середній рід: *mé, moje; tvé, tvoje; své, svoje*

Практичні завдання

1. Від прикметників жіночого роду утворіть прикметники чоловічого і середнього роду:

bílá, veselá, slabá, malá, hluboká, úzká, suchá, veliká, vysoká, krásná, pěkná, stará, nová, černá, světlá, dlouhá

2. Від прикметників чоловічого роду утворіть прикметники жіночого та середнього роду:

pozdní, zimní, jarní, pěší, svěží

СЛОВНИК

antidepresiva	rameno
bát se – bojím se, bojíš se	sám
brát léky	srdce (S)
deprese	tělo
chuť k jídlu (chuť – Ž)	v pořádku
koleno	ven
kotník	zdravý
...krát	zlomený
krk	zraněný
lék	žaludek
nemocný	Bolí mě / tě / ho / ji / vás ...
nos	Brzo se uzdravte!
odpočívát – odpočívám,	Co je vám?
odpočíváš	Je mi / ti / mu / jí / vám špatně.
pacient	Mám zlomenou ruku / zlomený
plíce	nos.
potichu	muset brát ... krát denně léky
příště	

ТЕМА 15. Засоби масової комунікації.

Граматика: Порядок слів. Умовний спосіб. Вказівні займенники.

Порядок слів у чеській гнучкий, але не довільний.

1. Визначається насамперед смислом, що є найважливішим для порядку слів. У реченні ми розрізняємо нову інформацію, стару інформацію і те, що утворює ядро висловлювання.

У звичайних розповідних реченнях, в спокійному, що не емоційному висловленні ядро висловлення буває в кінці речення. Такого ж порядку слів ми дотримуємося при підкресленні чого-небудь. Якщо ми хочемо звернути увагу читача на яке-небудь слово, ми ставимо його в кінець. Часто кінцем буває *підмет*, а ядром висловлювання - *присудок* (**Přítel mi půjčil zajímavou knihu**). Але це правило не завжди виконується (**Přišel mi naproti můj přítel**).

У зв'язному тексті речення зістиковуються так, що слідом йде речення, яке є наслідком того, що було ядром висловлювання у попередньому. (**Mapu musíme před použitím v terénu orientovat. Orientovat mapu znamená postavit ji tak, aby horní strana [sever] byla obrácena k severu.**) У реченнях з певним емоційним відтінком порядок слів буває зворотний (**Zajímavou knihu jsem si přečetl. Doma zůstaneš.**)

2. На порядок слів також впливає граматична побудова речення. Деякі члени речення мають своє постійне або звичайне місце.

Узгоджене означення стоїть, як правило, перед іменником. (**dobrý člověk, zajímavý plán**). Означення може стояти за іменником:

якщо воно поширене (**vagony plně naložené uhlím**),
якщо на ньому логічний наголос (**byly to činy vynikající**),
у спеціалізованих виразах (**sůl kamenná, kočka divoká**), історичних
назвах (**Univerzita Karlova, České vysoké učení technické**).

Винятком є усталені вирази: **Palackého ulice, Verdiho Opery (vedle ulice Palackého, opery Verdiho) etc.**

Неузгоджене означення стоїть, як правило, за своїм іменником (**plán Prahy**).

Додаток стоїть зазвичай після обумовленого іменника (**Alois Jirásek, rodák z Hronova**).

3. На порядок слів впливає і ритмічні покажчики (наголос у реченні). Наголос, як правило, падає на перший наголошений член речення, в підрядних реченнях такий наголос стоїть відразу за з'єднувальним прийменником, за відносним займенником або за прислівником, як зв'язним членом. (**všichni se sešli; že se vrátil; aby mu dál; kteří se sešli; kde se dobře vaří**). Відразу за сполучними сполучниками **a, ale, avšak, kdežto** наголос не падає (**ale nekupuje si; avšak podivil se**).

Вказівні займенники.

ten toho tomu toho, ten (o) tom tím

ta té té tu (o) té tou

to toho tomu to (o) tom tím

ti, ty těch těm ty (o) těch těmi

ty těch těm ty (o) těch těmi

ta těch těm ta (o) těch těmi

Вказівні займенники **ten, ta, to** мають значення *цей, ця, це*: **ten dům** цей дім, **ta židle** цей стілець, **to dítě** ця дитина.

Часто займенники **ten, ta, to** лише відсилають або звертають увагу на предмет, про який вже йшлося. Порівн.: **Vidíš ten strom?** Ти бачиш те дерево? За зразком **ten, ta, to** відмінюються займенники **onen, ona, ono** той, та, що вказують більш віддалений предмет.

Іноді займенники **ten, ta, to** виконують у мовленні суто емоційну функцію: **Babička, ta je hodná!** Наша бабуся, вона дуже гарна.

До займенників **ten, ta, to** можуть приєднуватись різні частинки: **-to, -hle (tenhle, tyhle)**. Найчастіше приєднується частка **-to**: **toto mesto**.

Займенники **tento, tato, toto** (або розмовні **tenhle, tahle, tohle**) використовуються при вказівці на найближчий предмет; **onen, ona, ono** – більш віддалений, хоча у суто вказівної функції займенник **ono** використовується рідко. Пор.: **Šafařík i Palacký, ten Slovák, onen Moravan** (один – словак, інший – мораванін). Замість нього у сучасному живому мовленні вживаються займенники **tamtén, tamhle**.

У називному відмінку множини форма **ti / tito** вживається з іменниками чоловічого роду істотами: **ti / tito chlapci, ti / tito studenti**, форма **ty / ti** з іменниками чоловічого роду неістотами: **ty / tyto domy, ty / tyto stoly**.

Практичні завдання

1. Утворіть умовний спосіб за зразком

Chci si něco koupit k obědu. - Chtěla bych si něco koupit k obědu. Můžete mi ukázat tyto boty? - Nemůže o tom říci ani slovo. - Mám mu odpovědět na dopis. - Pověděl jste o tom svému příteli? - Půjdu dnes večer do divadla. - Půjdeš do obchodu pro potraviny? - Jak se dostanu na Hlavní nádraží? - Můžeš otevřít okno. - Najez se dobře, budeš mít hlad. - Pane profesore, mohu se na něco zeptat? - Chceš jet s námi zítra na výlet? - Rád to jím. - Nedovedu to udělat. - Jestli chceš, půjdu s tebou. - Nebudeš se učit, propadneš u zkoušky. - Když bude pršet, na výlet nepojedu. - Tramvaj ti ujede. - Tak už máme pokračovat. - Určitě se ti to bude líbit. - O dovolené pojedu někam k moři. - Můžeme se zítra setkat? - Dostanu lístek a hned odjedu. - Počkej na mne, půjdeme spolu. - Zavolejte mu, hned přijde. - Šel dnes do obchodního domu a koupil si oblek. - Ta látka má být trvanlivá. - Máme koupit ještě potraviny.

2. Наступні речення напишіть в умовному способі:

Зразок: **Jestliže půjdeš do kina, půjdu s tebou. - Kdybys šel do kina, šel bych s tebou.**

Jestliže pojeděš na výlet, pojedu s tebou. - Jestliže si Věra koupí nové šaty, koupím si také. - Jestliže si dáte zmrzlinu, dáme si ji také. - Jestliže se mi ten klobouk nebude líbit, řeknu ti to. - Jestliže to nebudu vědět, zeptám se na to rodičů. — Jestliže si nevezmeš polévku, nevezmu si ji také.

3. Об'єднайте ці речення, використавши *abych, abys, aby...* за зразком: **Přišel jsem k tobě. Chci ti něco říci. - Přišel jsem k tobě, abych ti něco řekl:**

Přišel jsem k tobě. Chci se s tebou poradit. Zajdu do obchodu. Chci si koupit novou vázanku. Manželka půjde se mnou do obchodu. Chce mi vybrat oblek. Musíme studovat systematicky. Chceme složit zkoušku na výbornou.

4. Замість точок вставте пропущені вказівні займенники *ten, ta, to*:

V ... obchodním domě je velký výběr zboží. Líbí se mi ... šedý oblek. - V ... městě jsem nebyl dost dlouho. - K ... nádraží jsme se dostali tramvají. - V ... hodinách je vždy v obchodě plno. - ... ženy jsem nikdy neviděl. - Obyčejně sedíme u ... stolu. - Rád si vzpomínám na ... časy. - U ... pultu stálo hodně lidí. - S... kamarády jsem se dlouho neviděl. - Místo obleku jsem si koupil ... látku. - Žena si vybrala ... boty na ... módním podpatku. - Plat'te, prosím, u ... pokladny. - Šli jsme po ... vysokých schodech dolů. - ... šaty nosit nebudu,

protože mi ... barva nesluší.

5. Слова в наступних реченнях доповніть правильними закінченнями:

V naší zahrad- rošt- pěkn- růž-. - Tyto pěkn- šat- velmi sluš- mé sestřenic-. - Všichni říká-, že je dobr- hospodyn-. - V této velk- budov- bude nov- obchodní dům. - Dozvěděl jsem se o tom od znám- novinář-. - Ochotně jsme pomáhal- star- člověku. - Ležel- jsme na břeh- řek- a opaloval- jsme se na slunc-. - V obchodn- dom- je velk- výběr různ- zboží. - Ušila si nov- šat- z hedvábn- látk-. - V těchto modr- šat- vypadala velmi pěkně. - Lidé se zájm- prohlížel- vyložen- zboží. - Před výklad- stálo několik cizinc-. - Píšu nov- tužk-. - Studenti skládaj- zkoušk- z dějin Československ-. - Po zkoušk- student- odjed- do různ- měst. - Sedím na židi- blízko stol-. —Projeli jsme velk- měst- a vesnic-. - Pan- profesor-, chtěl bych složit zkoušk-. - Mil- Zdeňk-, promiň, že jsem ti tak dlouho nepsal. - K májov- oslav- připravuj- pionýř- nov- kulturn- program. — Obrátil se se žádost na dobrpřítel-.

ПОВТОРЕННЯ ПРОЙДЕНОГО МАТЕРІАЛУ

1. *Розкрийте дужки, слова поставте у правильній формі:*

Do (Moskva) pojedu za (týden). - Pověst o (ona) se rozlétla po (celý svět). - Viděl jsem (on) často. - Píše o (on) ve (svůj dopis). - Dostala jako dárek několik (krásné růže). - Do (restaurace) šli oba. Večer je skoro ve všech (restaurace) plno. - Půjdeme k (ona) zítra večer. - S (přátelé) z (podnik) (pracovat) už mnoho let. - V (prostorný a světlý pokoj) bylo velmi útulně. - Rád ležel na (pohovka) a četl. - Před (měsíc) odjel na dovolenou. - (Zkouška) musím složit do (pátek). - Do (pokoj) vstoupil neznámý muž. - V létě pojedu k (moře). - Seděl na (břeh) a chytal ryby. - Budu na (vy) čekat na (děkanát). - Počkám na (ty) před (divadlo). - Bez (přátelé) tam nepůjdu. - Trávil jsem čas u (dobrý kamarád). - Nemám nic proti (soudružka Bosákova). - Děti si hrály za (dům). - O (prázdniny) navštívím (svá stará babička).

2. *Виділені слова замініть займенниками:*

Dopisujeme si s **kamarády**. - Pozval jsem **přítelkyni** do kina. - Čekám na **přítele**. - Jedu se **sestrou** na výlet. - Mluvili jsme o **Mařence**. - Přišel jsem chvíli před **bratrem**. - Dostal jsem od **rodičů** dopis. - O dovolené pojedu k **rodičům**. - Už se na **sestru** nezlobím. - Seznámil jsem **kamarády** se ženou. - Potkal jsem **Jardu** na ulici. - Dala jsem **chlapci** hračky. - Ani se na **otce** nepodíval. - Viděl v **synovi** svého pomocníka. - Uložte **knihy** do knihovny.

3. *Розкрийте дужки, слова поставте у правильному відмінку:*

V našem (město) je mnoho vysokých škol. - Před (městské divadlo) je pěkný park. - Dědeček sedí v (měkké křeslo) a čte noviny. - Moderní vozidla projíždějí (velké město). - Na venkov pojedeme (nové auto). - V (malé auto) je nás mnoho. - Píšu (nové pero) svého bratra. - Na (široké okno) stojí květiny. - Pionýři jdou do (dětské kino). - Bydlím nedaleko (městské divadlo). - Přes (malé město) teče řeka. - Blízko našeho (městečko) je velký les. - Pod (staré křeslo) leží pes. - Na (to místo) sedím já. - V (socialistické Československo) žijí Češi, Slováci a jiné národy. - Často dostávám knihy a časopisy z (Polsko). Kdy pojedeme do (Bulharsko)? - V (Maďarsko) žijí moji rodiče. - Z (Brno) se vrátíme v sobotu. - V létě jezdíme k (velké jezero).

4. *Замість крапок вставте пропущені займенники **mé / moje, tvé / tvoje, své / svoje**:*

Pod ... oknem rostou stromy. - Přátelé nám často píšou o ... městě. - Dědeček sedí ve ... křesle. - Pojedeme na venkov ... autem. - Umyj si ruce ... mýdlem.

- Pamatuj se na ... dobrá slova. - Jsou to ... jablka? - Ten kompot je z ... jablek? - Mohu se podívat do ... zrcadla?

5. *Замість крапок вставте пропущені прийменники přes, před, za, po, k, naproti:*

Cesta z Moskvy do Československa vede ... Ukrajinu. - V Praze je mnoho krásných mostů ... Vltavu. - Jedeme autobusem ... Staré město. - Čekám na kamarády ... divadlem. - ... naším domem rostou stromy. —Zde je přechod ... ulici. - Děti stojí ... výlohou dětského obchodního domu a dívají se na hračky. - Vesnice leží ... řekou. - ... vesnicí (7. p.) je velký les. - Divadlo je ... metru. - ... divadlu se prodávají květiny. - ... chodnicích jdou dělníci, žáci, studenti, úředníci. - Chci vás provést ... všech divadlech.

6. *Розкрийте дужк, поставте дієслова у правильній особі:*

Dnes (odnést) knihy do knihovny. - Ráno (vést) svou dceru do školky. - Na zahradě (kvést) pěkné růže. - Matka (plést) svému synovi nový svetr. - Přátelé si (tisknout) ruce. - Naše rodina (bydlit) v novém výškovém domě. - Moji kamarádi (žít) v Polsku. - Matka (šít) šaty své dceři. - Ráno rád (pít) kávu a večer čaj. - V klubu často (bývat) zajímavé přednášky. - Jan a Václav (být) moji dobří kamarádi. - Na hodinách češtiny (číst, psát, mluvit a překládat) z češtiny do ruštiny. O prázdninách (odjíždět - 1. os. mn. č.) obyčejně k Černému moři. - Moskva (se rozkládat) po obou březích řeky Moskvy. - Studenti (učit se) ve velkých a světlých posluchárnách. - Zítří (začínat) zkoušky z filozofie. - Představení (skončit) v deset hodin. - Ráno (vstávat) v sedm hodin. - Přednáška z literatury (trvat) dvě hodiny. - Dnes (mít) schůzi, a proto (obědvat) v jídelně.

ТЕКСТИ ДЛЯ ЧИТАННЯ ТА ПЕРЕКЛАДУ

Текст 1.

I. Прочитайте і перекладіть текст українською. Поставте 5 запитань до тексту. Перекажіть його зміст.

Mladý Američan v Praze

Američan Peter Mint umí dobře česky, ale ještě češtinu studuje. Má lekci vždycky v úterý a ve čtvrtek. Myslí, že čeština je opravdu těžká, ale taky zajímavá a hezká. A proč studuje češtinu? Protože tenhle jazyk potřebuje. Pracuje jako redaktor v Prague Post a každý den mluví česky — dělá interview, telefonuje a diskutuje. Peter má českou manželku Moniku a syna Davida. Monika studuje angličtinu, ale nemá čas — a pravda je, že nemá ani talent. Je manažerka a má moc práce. A tak doma mluví česky. David má štěstí, protože má bilingvní rodinu. Mluví perfektně česky a anglicky — pardon, americky.

II. Перекладіть речення чеською мовою.

Це наш університет. Це велика та красива будівля. В університеті є багато факультетів: філологічний, історичний, філософський, математичний та інші. Лекції в університеті починаються рівно о дев'ятій годині. В університеті навчаються студенти з різних країн: Польщі, Німеччини, Чехії, Болгарії, Італії тощо. Студенти мають різні зацікавлення. Я та мій друг цікавимося літературою і тому вчимося на філологічному факультеті. Тут ми вивчаємо також чеську мову. Кожного дня ми маємо шість годин лекцій. Потім ми обідаємо в їдальні і займаємось у читальному залі. Ми складаємо іспити з різних дисциплін. На іспиті ми даємо професорові залікову книжку. Професор ставить оцінки до залікової. Ми вчимося добре.

III. Розкажіть про своє студентське життя.

Текст 2.

I. Прочитайте і перекладіть текст українською. Поставте 5 запитань до тексту. Перекажіть його зміст.

V restauraci

Číšník: Dobrý den! Prosím, co si dáte? Karel: Tak co, Irenko, nedáme si aperitiv? Irena: Ale Karle! Ty nevíš, že aperitiv nesmíš? Když chceš být štíhlý, nesmíš vůbec pít alkohol! Karel: No dobře.... Tak já si dám jenom sodu. A co polévku? Mají bramboračku, tu já mám rád. Irena: Ne, ne žádnou bramboračku. Nesmíš jíst takové husté polévky. Dáme si hovězí bujón. Ale nesmí tam být vajíčka ani nudle! Já nejsem zvyklá večer moc jíst a ty musíš myslet na postavu! Karel: Aha. No, a co chceš jako hlavní jídlo? Nedáme si biftek Stroganov? Irena: Ale Karle, ty jsi opravdu blázen! Nesmíš objednávat takové drahé jídlo! Karel: No a co? Když vydělávám, tak utracím! Můžu nakupovat a platit, co chci! PDF created with FinePrint pdfFactory Pro trial version <http://www.fineprint.com> 23 Irena: Ano, můžeš, ale žádný Stroganov si nedáš. Je tam smetana a tu ty nesmíš. Dáme si kuře a rýži. A taky salát. Karel: Proč salát? Nejsem králík! Číšník: Tak prosím, co to bude? Irena: Chtěli bychom dvakrát hovězí bujón, ale nesmí tam být vajíčka ani nudle. Pak dvakrát kuře a rýži, ale nesmí to být moc tučné. My tučná jídla nesnášíme. Že, Karle? Karel: Samozřejmě, miláčku... A prosím vás, smí se tady kouřit? Číšník: Tady? Ne! Nesmí!!!

II. Перекладіть речення чеською мовою.

Кожного ранку я встаю о пів на сьому. Я дуже люблю робити зарядку. Потім прибираю ліжко та йду до ванної кімнати. Там приймаю душ, вмиваюся, чищу зуби, розчісуюсь. Потім йду на кухню та снідаю. Зазвичай це кава з молоком, одне яйце та хліб з маслом. Далі йду в університет. Лекції починаються о дев'ятій і тривають до третьої години. У нас викладають різні предмети: філософію, психологію, історію, різні мови. Після навчання йдемо в бібліотеку. Там ми можемо робити домашні завдання та читати цікаву літературу. Потім повертаюся до дому. Вечір проводжу по-різному: дивлюсь телевізор, читаю книжку або ж із товаришами йду на прогулянку.

III. Розкажіть про свою прогулянку містом.

Текст 3.

I. Прочитайте і перекладіть текст українською. Поставте 5 запитань до тексту. Перекажіть його зміст.

Národní divadlo

Národní divadlo stojí na břehu řeky Vltavy v Praze. V devatenáctém století bylo nazýváno “Zlatá kaplička nad Vltavou”. Toto jméno symbolizuje lásku, kterou k němu Češi měli a mají. Národní divadlo bylo založeno 16. května 1868. Během stavby byly organizovány finanční sbírky, které pomohly divadlo stavět. Proto můžeme nad jevištěm číst hrdý nápis: NÁROD SOBĚ. Divadlo bylo postaveno architekty Josefem Zítkem a Josefem Schultzem. Bylo dostavěno v roce 1881, ale v tomto roce vyhořelo. Sbírkami byly organizovány znovu a brzy po požáru začala rekonstrukce. Divadlo bylo definitivně otevřeno v roce 1883. Uvnitř můžeme vidět obrazy a fresky, které byly namalovány českými malíři Mikolášem Alšem, Františkem Zeníškem a Vojtěchem Hynaisem. Jako první představení se v něm hrála opera Libuše, která byla napsána českým skladatelem Bedřichem Smetanou. V sedmdesátých letech našeho století bylo divadlo renovováno a vedle byla postavena Nová scéna Národního divadla.

II. Перекладіть речення чеською мовою.

Ми живемо в маленькому містечку, яке знаходиться недалеко від Праги. Кожного ранку ми ходимо на прогулянку. Я з товаришами гуляю містом і оглядаю гарні пам'ятки. Місто старе, тут багато цікавих історичних пам'яток. У центрі міста розташована площа. Посередині стоїть велика церква в готичному стилі. Прага розташувалась на берегах річки Влтава. Ріка поділяє місто на дві частини. Біля великого готелю у центрі міста є стара кав'ярня. На головній вулиці багато державних установ, магазинів. Туристи оглядають місто. Нам дуже подобається це місто.

III. Розкажіть про свого друга чи свою подругу

Текст 4.

I. Прочитайте і перекладіть текст українською. Поставте 5 запитань до тексту. Перекажіть його зміст.

Praha je turistický ráj!

Pan Smutný: Budu teď asi týden v Praze. Co myslíte, kam bych měl jít? Pan Veselý: Tady v Praze? V Praze se prostě nemůžete nudit! To je úplný ráj pro turisty! Tak krásné město jste ještě nikdy neviděl. Ta architektura! Ty paláce! Výstavy, galerie, historické památky... PDF created with FinePrint pdfFactory Pro trial version <http://www.fineprint.com> 25 Pan Smutný: Ale v centru je hrozná doprava. Všude jsou auta, tramvaje, autobusy. A taky je tam spousta zlodějů! Manželka říkala, abych dával velký pozor na peníze! Pan Veselý: A nechtěl byste jet na výlet parníkem? Pan Smutný: Ne! Vodu nemám rád! Pan Veselý: Aha. Nechtěl byste jít na procházku? V Praze nejsou špatné parky. Teď na jaře jsou krásné stromy, květiny, ptáci... Pan Smutný: Bohužel, nesnáším slunce. Můj doktor nedoporučuje, abych často chodil na procházky... Pan Veselý: A co kdybyste šel na nějaký koncert? Teď je Pražské jaro! Znáte Rudolfinum nebo Obecní dům? Člověk tam nejenom slyší krásnou hudbu, ale taky vidí nádherné exteriéry a interiéry! Pan Smutný: Abych pravdu řekl, nemám rád klasiku. Můj otec vždycky chtěl, abych chodil na koncerty, ale já chodil raději na fotbal! Pan Veselý: Ale to nevadí. V Praze jsou taky výborné rockové, heavymetalové, jazzové a jiné koncerty! Pan Smutný: Ne, tuhle hudbu nesnáším. Už když jsem byl malý, maminka říkala, abych ji nikdy neposlouchal! Pan Veselý: A co galerie? Nebo výstavy? Ve Veletržním paláci je výstava abstraktního umění! Pan Smutný: Můj dědeček vždycky říkal, abych si pamatoval, že tihle moderní malíři jsou blázni. Pan Veselý: No, to je opravdu těžké. Tak co byste chtěl dělat vy sám? Pan Smutný: Hm... Nejdřív bych chtěl jít na pivo. Neznáte tady blízko nějakou dobrou hospodu?

II. Перекладіть речення чеською мовою.

Після роботи я пішла до продовольчого магазину. Мені потрібно купити що-небудь на вечерю. Коли я підійшла до прилавку, продавець мене запитала “Що бажаєте?” Я відповіла, що мені потрібно 100 г ковбаси, 200 г свіжого сиру, 400 г масла та хліб. Потім я купила молоко та томатний сік. З овочів мені потрібно купити моркву, капусту, цибулю. Моя дочка дуже любить фрукти, тому я їй купила один кілограм яблук і один кілограм груш. Вдома я приготувала смачну вечерю. Уся моя родина була задоволена.

III. Розкажіть про своє помешкання

Текст 5.

I. Прочитайте і перекладіть текст українською. Поставте 5 запитань до тексту. Перекажіть його зміст.

Praotec Cech

Ve staré vlasti Slovanů mezi řekami Vislou a Odrou žili s rodinami bratři Čech a Lech. Když mezi lidmi začaly hádky o majetek, bratři se rozhodli, že půjdou hledat novou vlast. Svolali své lidi, sehnali ovce, krávy a kozy a vyšli na cestu. Po těžké cestě došli do krásné krajiny. Zastavili se pod horou, která se dneska jmenuje Říp, a odpočívali. Když ráno vycházelo slunce, vyšli Čech a jeho lidé na horu. Čech se podíval kolem a řekl: “Tohle je země zaslíbená, plná ptáků a zvířat, mléka a medu. Tady budeme žít. Ale jak se ta země bude jmenovat?” “Podle tebe, podle tebe!” volali všichni. Čech políbil zemi, novou vlast kmene. Pak udělali velký oheň a děkovali bohům. A od té doby se ta země jmenuje Čechy. Kněžna Libuše Když Čech zemřel, stal se vládcem Krok. Krok byl moudrý a spravedlivý, ale neměl syna. Měl tři dcery, Káži, Tetu a Libuši. Nejmladší a nejkrásnější byla Libuše. Nebyla ale jenom líbezná, byla taky moudrá a spravedlivá. Proto po smrti otce začala řídit zemi. Jednou k ní ale přišli dva muži, kteří se hádali. Libuše rozhodla spravedlivě, ale ten muž, který prohrál, vykřikl: “Špatně je mužům, kterým vládne žena! Ženy mají dlouhé vlasy, ale krátký rozum!” Libuše řekla: “Jsem žena a jako žena se chovám. Ale budete mít, co chcete — přísného vládce! Můj kůň vás povede do vesnice Stadice. Tam bude muž, který orá pole. Jmenuje se Přemysl. To je můj budoucí manžel a váš vůdce!” Její lidé šli do Stadice a tam našli muže, o kterém mluvila. A tak podle legendy začal v české zemi vládnout mocný rod Přemyslovců. Poslední muž z tohoto rodu zemřel v roce 1306. Poslední žena z tohoto rodu byla matka slavného českého krále a římského císaře, Karla IV.

II. Перекладіть речення чеською мовою.

Мій товариш отримав нову квартиру в багатоповерховому будинку. Це квартира зі всіма зручностями, кухнею та балконом. У неділю він запросив мене з дружиною до нього у гості. Звісно хазяїн показав своє помешкання. Кімнати в квартирі невеликі, але світлі. Скрізь є сучасні меблі. У вітальні посередині стоїть стіл, біля стіни — диван, книжкова шафа. Біля вікна два крісла та маленький круглий столик. Друга кімната — спальня. Третя кімната — дитяча. У них восьмирічний син. Він ходить до школи і дуже цікавиться історичними книжками. Кухня велика та простора. Тут є все: холодильник, пральна машина, меблі для кухні, електрична плита, гаряча та холодна вода. Квартира обставлена зі смаком.

III. Опишіть, якою була погода під час вашої літньої відпустки

ЗАПИТАННЯ НА ЗАЛІК

1. Голосні. Дифтонги. Приголосні. Складотворчі приголосні.
2. Дієслова **být, mít**.
3. Минулий час дієслів.
4. Питальні слова у чеській мові.
5. Відмінювання дієслів у теперішньому часі: **dělat, pracovat**
6. Прийменники **u, mezi, kolem, na, pod, nad, před, přes, vedle**
7. Відмінювання дієслів у теперішньому часі: **platit, myslet, rozumět**
8. Модальні дієслова.
9. Прийменники **s, z**
10. Форми пасивного стану.
11. Відмінювання дієслів у теперішньому часі: **prominout, padnout, nést, brat**
12. Неправильні дієслова.
13. Прийменники **pro, o, po**
14. Майбутній час.
15. Вид дієслів.
16. Модальні дієслова. Відмінювання модальних дієслів.
17. Міжмовні омоніми.
18. Прості кількісні числівники.
19. Граматичні категорії іменника.
20. Відмінювання іменників жіночого роду **žena, růže, píseň, kost**
21. Відмінювання прикметників жіночого роду **mladá, jarní**
22. Відмінювання іменників чоловічого роду **pán, hrad**
23. Відмінювання прикметників чоловічого роду **mladý, jarní**
24. Прийменники **k, do, od, proti**
25. Відмінювання іменників середнього роду **město, moře, kuře, stavení**
26. Відмінювання прикметників середнього роду **mladé, jarní**
27. Конструкції точного та приблизного часу.
28. Порядкові числівники
29. Відмінювання іменників чоловічого роду **muž, stroj, předseda, soudce**
30. Відмінювання іменників іншомовного походження **genius, cyklus, idea, muzeum, drama**
31. Способи дієслів. Наказовий спосіб.
32. Присвійні прикметники. Творення, відмінювання.
33. Дієслова руху.
34. Творення видових пар дієслів.
35. Творення прислівників.
36. Ступені порівняння прикметників і прислівників.
37. Особові, присвійні займенники.
38. Умовний спосіб.
39. Вказівні займенники.

ТЕСТОВЕ ЗАВДАННЯ

I. Що називається артикуляцією?

- 1) робота органів мови, необхідна для даного звуку,
- 2) процес пом'якшення приголосних звуків,
- 3) процес уподібнення звуків за певними ознаками,
- 4) чітка вимова голосних звуків,
- 5) кількісна та якісна зміна звуків.

II. Наголос у чеській мові:

- 1) рухомий,
- 2) може бути рухомим і нерухомим,
- 3) вільний,
- 4) зв'язаний/фіксований (завжди падає на перший склад).

III. У якій групі названі суперсегментні одиниці фонетики?

- 1) інтонація та наголос,
- 2) приголосні та голосні звуки,
- 3) поєднання приголосного з голосним,
- 4) поєднання двох приголосних,
- 5) лише голосні звуки.

IV. Форми наказового способу в чеській мові:

- 1) утворюються лише від дієслів недоконаного виду,
- 2) утворюються лише від дієслів доконаного виду,
- 3) утворюються від дієслів недоконаного і дуже рідко від дієслів доконаного виду,
- 4) утворюються від дієслів недоконаного та доконаного виду та форми імперативу
- 5) від доконаного виду в порівнянні з українською мовою є більш ввічливими та менш вимогливими.

V. Скільки інфінітивних класів виділяють у чеській мові залежно від основи інфінітиву?

- 1) два,
- 2) три,
- 3) чотири,
- 4) п'ять,
- 5) шість.

VI. Виділіть правильну відповідь:

- 1) у чеській мові немає категорії виду,

- 2) Більшість дієслів чеської мови не становить видових пар,
- 3) у чеській мові мають місце лише дієслова недосконалого виду
- 4) що відбувається в часі дію в чеській мові, як і російською, можна
- 5) висловити дієсловами та недосконалого та досконалого вигляду.

VII. У якому ряду представлено правильне відмінювання займенника *ten* у чоловічому роді?

- 1) *ten*, того, того, *toho/ten*, *tim*. (o) *tom*,
- 2) *ten*, того, це, *to*, *tim*. (o) *tom*,
- 3) *ten*, *te*, *te*, *tu*, *tou*, (o) *te*,
- 4) *ten*, того, *te*, *tu*, *ten*, (o) *tom*.

VIII. Які особливості вживання прийменників *krome* і *timo* у чеській мові?

- 1) вони використовуються так само, як і в українській мові
- 2) ці прийменники неоднаково перекладаються українською мовою
- 3) прийменник *timo* потребує знахідного відмінка, а *krome* – родового.
- 4) обидва прийменники використовуються разом із дативом.

IX. У чеській мові відмінювання іменників у множині:

- 1) таке саме, як і в українській мові,
- 2) закінчення іменників у множині частково залежать від роду цих іменників в однині,
- 3) немає жодного зв'язку між категорією роду і відмінюванням іменників у множині,
- 4) відмінювання (отже, і закінчення) іменників у множині залежить від того, якого роду це іменник.

X. Яка відповідь є правильною щодо присвійних прикметників у чеській мові?

- 1) присвійні прикметники в чеській мові використовуються тільки у скороченій формі,
- 2) присвійні прикметники утворюються від іменників істот і неістот,
- 3) присвійні прикметники утворюються лише від іменників-неістот,
- 4) найчастіше присвійні прикметники у чеській мові утворюються від іменників істот чоловічого та жіночого роду за допомогою суфіксів

ЛІТЕРАТУРА

Hola, Lida. Český krok za krokem 1. Učebnice. Akropolis, 2016.

Hola, Lida. Český krok za krokem 1. Pracovní sešit (Lekce 1–12). Akropolis, 2016.

Паламарчук, О., Гасил, І., Лобур, Н. Чеська мова для українців: підручник у 2-х частинах. Частина Видавничий центр ЛНУ імені І. Франка, 2011.

Даниленко, Л. І. Чеська мова : підруч. для студентів ВНЗ / Л. І. Даниленко. 2-е вид. Київ: Довіра, 2007.

Kratochvílová. M. Procvicovani slovesných tvaru pri výuce češtiny pro cizince [Practising of verbal forms in the education of czech for foreigners] Praha 2009. URL: https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/21015/DPTX_2008_2_11410_OSZD001_73382_0_72412.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Čechová Elga, Remediosová Helena. Chcete ještě lépe mluvit česky? HARRY PUTZ. 2007.

Trnková Alena. Cvičení z české mluvnice pro cizince. Praha: ISV, 1998.

Jiří Melichar, Vlastimil Styblík. Český jazyk. Přehled učiva základní školy. Fortuna. 2006

Antonín Tejnor, Zdeněk Hlavsa a kolektiv. Český jazyk pro střední odborné školy a studijní obory středních učilišť všech typů. Praha.1999.